

Rupel.blad

oktober 2010

natuurpunt

Rupelstreek & Aartselaar

CONTACT

Rupelstreek

Aartselaar

Contactpersonen

Erik De Keersmaecker (voorzitter): 03/887.13.72
Carine Wils (secretaris): 03/888.30.74
Guy Buyst (penningmeester): 03/888.62.62
Ludwig Laureyssens: 015/31.99.07
Francis Mertens: 03/887.15.24
Mil Spruyt: 03/844.47.61
Dirk Vercauteren: 03/887.31.28
Ilse Wachters: 03/887.51.69
Luc Verhaegen: 03/877.43.14

Kern Boom-Rumst

Sven Lambrecht (voorzitter) : 0499/23.98.00
Ludwig Laureyssens (penningmeester): 015/31.99.07
Marleen Senecaut (secretaris): 03/889.70.67
Patrick Smits, Fried Happaerts, Lieve De Clerck, Fons Van den heuvel, Annie De Wachter, Herman De Herdt, Julien Moens, Rita Claes, Sofie Versweyveld, Wim Van Rymenant, Dirk Struyf, Wim Van Nunen, Vera Grieten, Marc Zegels, Heidi Nuyts

Milieuraden

Boom: Sven Lambrecht, Marleen Senecaut, Nico Wysmantel, Dirk Struyf
Hemiksem: Peter Hofman
Niel: Carine Wils, Ward Hoefman
Rumst: Rita Claes, Diane Masson, Louis Bertels, Christel Sweeck, Winfried Vangramberen
Schelle: Ilse Wachters, Stefan Van Roeyen

Website : www.natuurpunt.be/rupelstreek

Email : erik.dk@skynet.be

Bezoekerscentrum 'De Paardestal'

Boomsestraat 221 - 2845 Niel
Open op 3 oktober, 7 november en 5 december
Telkens van 13u tot 17u

Contactpersonen

Johan Herreman (voorzitter en geleide wandelingen):
03/887 27 98 – herreman.johan@skynet.be
Hilde Janssens (secretaris):
03/887 36 45 - hiljans@hotmail.com
Luk Smets (penningmeester, ledenadministratie en communicatie): 03/289 73 66 - luk.smets@telenet.be
Ivan Bogaerts: 03/88716 46 (beheer)
Johan Peymen: 03/877 61 50 (beleid)
Ria Thys: 03/289 73 66 (educatie: cursussen en uitstappen)
Ronny Verelst: 0475/58 55 70 (studie)
Gert Verschueren: 03/88710 28
(educatie: geleide wandelingen)

Milieuraad

Johan Peymen
Luk Smets
Ronny Verelst
Gert Verschueren

Gecoro

Afvaardiging sector Natuur: Johan Peymen
Plaatsvervanger: Luk Smets

Website Aartselaar

www.natuuraartselaar.be

Voorpagina

Kastanjes in bolster, foto: Fons Van den heuvel

Lay-out Rupel.blad: Fried Happaerts

Rupel.flits (Natuurpunt Rupelstreek) en Natuurflits (Natuurpunt Aartselaar)

Via onze elektronische Nieuwsbrief brengen we berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden. Wil je deze elektronische nieuwsbrief ook ontvangen? Stuur dan een mail naar Luk Smets (luk.smets@telenet.be), met vermelding van naam en "ja, Rupel.flits" of "ja, Natuurflits Aartselaar"

Opvang gekwetste wilde vogels

Vogels vallen gemakkelijk als verkeersslachtoffers of ze vliegen tegen ramen aan. Wanneer u een gekwetste of zieke vogel wilt oppakken, gooit u er best vooraf een doek of jas over. Het donker kalmeert de vogel. Kleine vogels neemt u voorzichtig vast. Grotere vogels en vooral roofvogels steeds met handschoenen oppakken. Blijf steeds buiten het bereik van de snavel en pas ook op voor de klauwen van roofvogels. Licht gewonde of gekwetste vogels laat u het best tot rust komen op een donkere plaats (vb. In een kartonnen doos). Bij ernstige kwetsuren of ziekte neemt u contact met het vogelasiel in Malderen.

Vogelopvangcentrum Malderen, Boeckheide 51 - 1840 Malderen.
Tel: 052/33.64.10

Voorwoord

Inhoudstafel

Vrijwilligers voor onze natuur	3
Als de vos op pad is, ...	4
Wintergasten langs de Rupel	5
De Reukens en het Reukenspad	8
Het Niels Broek (deel III)	8
Zeldzame Dodemansvingers	10
Behaag Natuurlijk editie 2010	11
Schoolkids Sleutelhof aan de slag in de Oude Nete-arm	14
Kids keken naar vissen in de Schelde	15
Vogels kijken het ganse jaar door...	16
Cursus Meteo en Klimaat	17
Minicursus natuurfotografie	17
Infoborden Bos N - het verleden	18
Zomerfestival in Bos N ?	18
Nieuwe educatieve borden in Aartselaar	19
Hé, een sperwer in onze tuin	20
Natuurkalender Rupelstreek	21
Natuurkalender Aartselaar	25

Vrijwilligers voor onze natuur

We kunnen er niet omheen; de dagen worden stilaan korter, de temperaturen zijn vaak nog aangenaam, maar het is toch al gevoelig frisser. Kortom, de natuur maakt zich op voor een nieuw seizoen. Na een drukke en energieke zomer zijn we klaar voor het ritme van de herfst.

Ook Natuurpunt Rupelstreek heeft een meer dan vol programma afgewerkt. En het spreekt voor zich dat we daar heel erg tevreden op mogen terugblikken. Zo stonden we vol enthousiasme met onze stand op Mano Mundo, Schorriemorrie en de Planten- en Ambachtenmarkt. Op de Nacht van de Vleermuis in het Hof ten Eiken in Rumst mochten we een groot publiek deelgenoot maken van de fantastische vleermuiskelder en als kers op de taart werden er later op de avond ook nog heel wat vleermuizen gespot. We zijn terecht fier op de nagelnieuwe informatieborden die ondertussen de wandelaars in Bos N een beetje wegwijs kunnen maken. Wat dat wandelen betreft; er blijven mogelijkheden te over om je hart op deze sportieve manier op te halen in onze Rupelstreek. Zo zijn enkele gedreven vrijwilligers volop bezig met het intensief en creatief zoeken naar alternatieven om het wandelnetwerk in de kleiputten van Boom-Terhagen-

Rumst te optimaliseren.

Natuurpunt gaat er ook prat op om geregeld de handen uit de mouwen te steken. Recent werd er nog met man en macht gemaaid in de Oude Nete arm te Rumst en we kunnen vaak rekenen op de niet-aflattende werkkraft van schoolklassen in de buurt. Daar zijn we heel erg blij en dankbaar voor en we beseffen dat dat net de kracht van Natuurpunt maakt. Al die vele mensen die onbaatzuchtig hun steentje bijdragen en zo mee zorgen voor het beheer en het behoud van de natuur in de Rupelstreek. De veelheid aan activiteiten toont nog maar eens aan dat Natuurpunt leeft in onze Rupelgemeenten en dat steeds meer mensen zich daarvoor geëngageerd willen inzetten. Zonder die vele helpende handen en steunende leden zouden we nooit staan waar we nu staan. Daarom spreek ik hier nog eens mijn welgemeende dank uit en hoop ik jullie ook in de toekomst nog vaak te mogen aanspreken.

Tenslotte is het een heel erg mooi gegeven dat natuur mensen op verschillende manieren samen kan brengen.

Sven

Sven Lambrecht,
voorzitter Kern Boom-Rumst

Te koop : Natuur.kalender 2011 en wenskaarten

Het hebbedingetje van de natuurliefhebbers is weer in aantocht, onze natuur.kalender! Ook in 2011 trakteren we je op dertien verrassende natuurbeelden van de beste fotografen van Vilda Photo. De aankoopprijs is 8,5 euro.

Nieuw zijn dit jaar wenskaarten met foto's uit de Natuurpuntkalender. Er zijn twee aparte sets met vijf verschillende foto's en ze worden per vijf met een omslag aangeboden. Zij bevatten geen jaartal, dus kan je ze een jaar later ook nog verzenden. De wenskaarten zijn geplooide kaartjes, op de voorzijde een kalenderfoto, op de achterzijde summere informatie over de foto en de vereniging. Het gesloten formaat is een A6, met bijpassende omslag. De aankoopprijs is 5 euro per set.

Te bestellen door storting op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek of 979-9767548-41 van Natuurpunt Aartselaar. Gratis levering, voor zover je woonachtig bent in het werkingsgebied van de respectievelijke afdelingen.

Zie www.natuuraartselaar.be om de foto's in kleur te bewonderen.

Als de vos op pad is, let op uw kippen!

Midden augustus haalde dit sluwe roofdier weer de voorpagina's van enkele kranten in onze regio. Met een leuk artikel, een vos die een nachtelijk bezoekje bracht aan de Zomerbar aan de Scheldedijk in Hemiksem. Daarna minder leuk nieuws: Vos bijt ganzen dood in Schelle.

De voorbije jaren maanden waren er ook al meldingen van doodgebeten kippen in Boom, Niel en Reet.

In het beste geval is de berichtgeving in kranten en radio vrij neutraal en informatief. Af en toe blijft wel het hardnekkig fabeltje opduiken, dat wij, 'de groenen', op eigen houtje vossen zouden uitzetten.

Aan een meer reëel fabeltje wordt blijkbaar gewerkt door Vlaams minister van Leefmilieu Schauvliege, deels onder druk van de jagerslobby en wellicht ook op vraag van sommige gemeentebesturen.

De wetgeving omtrent de jacht op de vos zou versoepeld worden. Daarmee wordt de illusie gewekt, dat de jagers dit probleem wel even zullen oplossen. Dit is echter absolute onzin.

Samenleven met de vos...

Yes, we can...

Vossen behoren tot onze inheemse fauna en vormen een belangrijke schakel in het ecosysteem. Vossen zijn opportunisten en eten wat het gemakkelijkst te vinden of te vangen is. Hiertoe behoort ook het pluimvee dat we in hokken en rennen onderbrengen. Slaagt een vos er in een kippenren binnen te dringen, dan wordt zijn jachtinstinct, door de paniekerige dieren die niet kunnen wegvlugten, zo geprikkeld dat hij meer dieren doodt dan hij kan opeten.

Vandaag de dag wijst men de vos nog vaak als de enige schuldige voor deze slachtpartijen aan; een veel gemaakte fout en niet-doordachte redenering. Een intensievere bejaging of bestrijding is echter geen oplossing. Wanneer sterfte binnen de vossenpopulatie toeneemt (door bijvoorbeeld afschot), neemt ook de voortplanting toe. Meer jongen worden geboren die op hun beurt meer kans hebben om te overleven. Wanneer een vos sterft, komt er een territorium vrij voor een meestal jongere vos. Jonge dieren

Vos op het Rupelboschor foto: Magda Braeckmans

zijn minder dominant, waardoor meer vossen op eenzelfde oppervlakte kunnen leven.

'De vos heeft het pluimvee gedood dus hij moet wijken', zijn uitspraken die niet meer van deze tijd zijn. 2010 werd uitgeroepen tot het internationale jaar van de biodiversiteit!

Laten we daar in Vlaanderen geen afbreuk aan doen. Vogelbescherming Vlaanderen en Natuurpunt zijn van mening dat de schade die vossen aan pluimvee toebrengen kan voorkomen worden door kippen, eenden, ganzen en andere dieren beter af te schermen. Dit kan eenvoudig door hen 's avonds onder te brengen in een afge-

sloten nachthok of door het plaatsen van een vossenvrije ren.

Met verontruste gevoelens hopen wij dat de Vlaamse minister voor Leefmilieu, Natuur en Cultuur Joke Schauvliege onze mening deelt en geen extra maatregelen treft tegen de vos.

Wat kan jij doen om de vos in Vlaanderen te beschermen?

Teken de online petitie op www.vogelbescherming.be of op www.natuurpunt.be en stuur ze door naar vrienden en familie.

Vraag de informatiebrochure 'Slimmer dan de vos' aan en overtuig anderen

dat het extra bejagen en/of bestrijden van vossen geen oplossingen zijn om schade aan pluimvee te voorkomen.

Wat kan jij doen om je pluimvee te beschermen?

Maak een vossenvrije kippenren. Door bijvoorbeeld op je ren een dakgaas aan te brengen en je ren gedeeltelijk in te graven. Meer informatie hierover vind je in de brochure 'Slimmer dan de vos' op www.natuurpunt.be.

Maar veel eenvoudiger is om kippen, eenden, ganzen en andere dieren 's avonds in een degelijk afgesloten nachthok onder te brengen. De vos jaagt namelijk hoofdzakelijk 's nachts. Zo kan je er zeker van zijn dat je neerhofdieren van een ongestoorde nachtrust zullen genieten!

Vos als verkeerachtoffer in Boom, foto: Sven Lambrecht

Wintergasten langs de Rupel

Erik De Keersmaecker

Tijdens de lente barst het in de schorren langs de Rupel hoorbaar en soms zichtbaar van het leven. Tijdens de zomermaanden lijkt de Rupel dan weer een beetje leeg. Helemaal anders wordt het wanneer de herfst nadert. Van oktober tot maart lijkt het dat de rivier weer tot leven komt. Honderduizenden watervogels komen van uit Noord- en Oost-Europa aangevlogen om de winter door te brengen op en langs onze grote rivieren. Tot voor een vijftal jaar zat de Schelde nog boordevol watervogels.

De voorbije jaren is die enorme vogelrijkdom langs de Schelde spectaculair afgekald en Rupel, Dijle en zelfs de Zenne hebben die vogelrijkdom deels overgenomen.

Wintervogels op vijvers en plassen en langs de rivier

Sinds de winter van 1993-94 tellen medewerkers van Natuurpunt Rupelstreek in de periode oktober/maart maandelijks overwinterende watervogels langs de Schelde. Het traject tussen het Callebeekveer in Hemiksem en de Rupelmonding in Schelle, de vallei van de Bovenvliet op de grens van Hemiksem en Schelle en de plassen van Maaienhoek in Schelle wordt geteld door Peter Hofman. De vijvers en plassen van Walenhoek in Niel worden geteld door Frank Van der

Velde. De Rupel tussen de monding in Schelle en de brug in Boom wordt geteld door Paul Mees (medewerker Natuurpunt Klein-Brabant). Tot de winter 2007/2008 werd het traject langs de Rupel tussen de brug in Boom en de samen-

vloeiing van de Nete en Dijle in Rumst geteld door medewerkers van Natuurpunt Mechels Rivierengebied. Sinds de winter 2008/2009 wordt dit traject eveneens geteld door Natuurpunt Rupelstreek (Erik De Keersmaecker).

Medewerkers van het INBO voeren eveneens boottellingen uit van overwinterende watervogels langs de Rupel op het traject: monding Rupel in Schelle en de oude sluis van Wintam.

Watervogels langs de Rupel tussen Boom en Rumst

Voor het tweede jaar op rij werden in de winter 2009/2010 systematisch watervogels geteld langs de Rupel tussen Boom en Rumst door Natuurpunt Rupelstreek.

Pijlstaarten in de vlucht
foto: Ward Van Hoyweghen

Tabel 1 (op volgende pagina) toont de resultaten van de tellingen. Er werd steeds geteld langs beide oevers van de rivier, met laag water en op de volgende datums: 18.10.2009, 18.11.2009, 15.12.2009, 18.01.2010, 15.02.2010 en 16.03.2010. Tijdens deze tellingen werd één enkele keer de 1% norm voor watervogels overschreden. Op 15 december 2009 werden immers 666 pijlstaarten geteld langs de rivier. Concreet betekent dit, dat minimaal 1% van de gehele Europese populatie pijlstaarten op dat moment op de Rupel aanwezig was.

Tijdens het telseizoen 2008/2009 werd de 1% norm eveneens éénmaal overschreden, op 20 januari 2009 werden toen 767 pijlstaarten geteld.

Wintertalingen stevig op kop

Wintertalingen zijn de talrijkste overwinterende watervogels langs de Rupel, ze komen voor langs de ganse lengte van de rivier. Het hoogste aantal van 1324 ex. werd geteld op 15 december. De grootste groepen werden geteld voor de Kaai in Boom, de slikplaten voor Terhagen en Rumst en aan de Bovenzanden aan de overkant van de rivier. Wintertalingen foerageren op het slik langs de waterlijn en bijna nooit in het water. Met hoog tij overtijen ze op de stortstenen langs de rivier of in een aangrenzend natuurgebied.

Pijlstaarten op nummer 2

Op nummer 2 staan dus de sierlijke pijlstaarten, met max. 666 ex. op 15 december 2009. In tegenstelling tot de wintertaling zijn pijlstaarten allemaal echte wintergasten. Midden augustus verschijnen de eerste vogels op de waterrijke natuurgebieden langs de rivier. Het Noordelijk eiland en het Broek de Naeyer zijn daarbij de belangrijkste overwinteringsplaatsen, bij laag water foerageren de pijlstaarten op het slik langs de waterlijn. Midden maart zie je nog nauwelijks pijlstaarten en zijn ze op weg naar de broedgebieden in de taiga- en toendra-gebieden van Noord-Europa en Rusland.

Na wintertaling en pijlstaart is de wilde eend de talrijkste overwinteraar langs de Rupel. Op 15 februari 2010 werden max. 393 vogels geteld, onder hen ook een 10-tal soepeenden. Soepeenden zijn kruisingen tussen wilde eend en tamme eenden en vallen meestal op door witte veren in de hals. Soms zijn de vogels bijna volledig wit.

Tafeleenden staan met 173 ex. op nummer 4. Dit aantal werd geteld op 18 januari 2010 ter hoogte van Terhagen, tafeleenden zijn duikeenden en zijn dus moeilijker te tellen, omdat ze regelmatig duiken.

Ook krakeenden zijn regelmatige gasten langs de rivier, het hoogste aantal werd geteld op 15 december 2009 met 120 ex. Krakeenden zijn eveneens bijzonder moeilijk te tellen, ze zitten meestal op de stortstenen langs de rivier, waar ze foerageren op de algen op de stenen. Door hun grijze kleur vallen ze dan nauwelijks op.

Op 18 januari 2010 werden langs de Rupel eveneens 61 waterhoenen en 56 meerkoeten geteld, een gevolg van de bijzonder strenge winter op

Rupel Boom/Rumst	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	1 % norm	Max 09/2010	Max 08/2009
Dodaars									3
Fuut			11	5	16	3		16	7
Aalscholver	3	14	33	16	15	3		33	77
Blauwe reiger	2		6	3				6	13
Knobbelzwaan	2				2			2	10
Soepgans					1			1	1
Bergeend		1	14	16	21	9	3000	21	30
Nijlgans			8		2			8	274
Wilde eend	6	46	383	280	393	24	20000	393	274
Krakeend	10	28	120	56	60	6	600	120	188
Pijlstaart		18	666	438	351	32	600	666	767
Slobeend					3			3	115
Wintertaling	152	400	1324	956	817	497	4000	1324	1604
Tafeleend			30	173	39		3500	173	115
Soepeend	4	5	11	16	12	1		16	4
Waterhoen	6	8	52	61	22	43		61	64
Meerkoet			12	56	19	10	17500	56	71
Scholekster						1		1	2
Kievit	12	210	67	76	66			210	845
Bonte strandloper			4		5			5	1433
Watersnip			2					2	1
Kokmeeuw	99	74	1125	386	120	210		1125	1433
Stormmeeuw			31	15	2	56		56	62
Zwartkopmeeuw									1
Zilvermeeuw	4	1	7	9	1	3		9	11
Kleine mantelmeeuw									4
Grote mantelmeeuw		3	2					3	2
Grote gele kwik									4
Totaal	300	808	3908	2562	1967	898			

Rupel thv Rumst en de Bovenzanden
foto: Erik De Keersmaecker

dat moment. De waterrijke plassen langs de rivier waren dichtgevroren, waardoor deze vogels noodgedwongen naar de rivier gedreven werden.

De grootste aantallen meerkoeten en waterhoenen werden geteld op de slikplaten voor Rumst, Terhagen en de Bovenzanden.

tabel 2 - tellingen tussen Boom en Schelle

Rupel Boom/Schelle	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	1 % norm	Max 09/2010
Dodaars								
Fuut			1	3	1			3
Aalscholver	7		9	4	3	3		9
Blauwe reiger	3		3	2	3			3
Knobbelzwaan								
Soepgans								
Bergeend	2				24		3000	24
Wilde eend	49	26	17	121	85	10	20000	121
Krakeend	8	35	10	6	21	10	600	35
Pijlstaart		1	7		28		600	28
Wintertaling	244	155	426	184	424	202	4000	424
Tafeleend				2			3500	2
Soepeend								
Waterhoen	1			2				2
Meerkoet	6		4		2		17500	6
Scholekster								
Kievit	168		198	8	49			198
Bonte strandloper			3		14			14
Watersnip								
Kokmeeuw	15			497	465	115		497
Stormmeeuw				22	58			58
Zwartkopmeeuw								
Zilvermeeuw					52	28		52
Kleine mantelmeeuw								
Grote mantelmeeuw								
Grote gele kwik								
Totaal	503	217	678	851	1229	370		

Rupel tussen Schelle en Boom

Tussen de monding van de Rupel in de Schelde ter hoogte van Schelle en de brug in Boom worden maandelijks watervogels geteld door Paul Mees (medewerker Natuurpunt Klein-Brabant).

Zoals uit tabel 2 blijkt, zijn de resultaten van deze tellingen opmerkelijk lager dan op het traject tussen Boom en Rumst.

Zin om mee te tellen?

Midden oktober start er weer een nieuw telseizoen langs de Rupel tussen Boom en Rumst. Heb je interesse om een dergelijk telmoment live mee te maken, bel of mail dan even naar Erik: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Een telmoment duurt doorgaans een 3-tal uur en start telkens aan de Rupelbrug in Boom. Met de fiets worden beide oevers van de rivier afgefietst en regelmatig wordt er gestopt voor het tellen van de watervogels.

Afsluiten doen we met een koffie in een café in Boom of Klein-Willebroek. Soms letterlijk noodgedwongen, om de halfbevoren vingers weer op temperatuur te laten komen.

Viseters steeds op post

Ook de Rupel wordt steeds properder, langs de rivier worden dan ook steeds meer visetende vogels opgemerkt. Aalscholers staan daarbij natuurlijk op kop met 33 ex. op 15 december 2009. Het lijkt soms wel dat de vogels onderling de rivier verdeeld hebben, zodat ieder op zijn stekje kan vissen. Ook futen zijn regelmatig aanwezig, met op 15 december 2009 11 ex. Blauwe reigers tenslotte zijn wel degelijk de beste opportunisten. Ze kiezen de beste plaatsen uit, waar ze regelmatig een visje kunnen verschalken. Doorgaans zijn dat drooggevalen slikplaten, waar plasjes zijn blijven staan. Vissen die niet tijdig met het getij meegezwommen zijn, zijn natuurlijk gemakkelijke prooiën.

Meeuwen kleuren de rivier wel erg grijs

Op 15 december kleurde de rivier wel erg lichtgrijs met ruim 1100 kokmeeuwen. Deze meeuwensoort is erg gemakkelijk te herkennen, met de knalrode poten en een koptelefoontje op het hoofd tijdens de wintermaanden.

Tussen hen zitten doorgaans enkele zilvermeeuwen, dubbel zo groot, en met hun gele snavel en gele oogiris lijken ze wel bijzonder boos te kijken. Stormmeeuwen lijken wel een beetje op zilvermeeuwen, ze zijn iets kleiner en kijken ook vriendelijker met hun zwarte oogiris. Op 16 maart werden er 56 stormmeeuwen geteld langs de rivier. Veel minder talrijk, maar imposanter is de grote mantelmeeuw. Doorgaans zwerven er 2 ex. langs de rivier, met een spanwijdte van ruim 1,50 meter is het trouwens de grootste meeuw ter wereld.

Grote mantelmeeuw foto: Fons Van den Heuvel

Kennismaken met de watervogels langs de Rupel...

Dat kan op zondag 23 januari 2011 tijdens een boottocht op de Rupel en de Dijle. We vertrekken aan de veersteiger in Schelle en varen helemaal richting Mechelen. Snel inschrijven is de boodschap, op de boot kunnen maximaal 60 mensen mee. Kijk even naar onze Natuur.kalender.

De Reukens en het Reukenspad

Marleen Saelens, cultuurambtenaar Aartselaar

TRAGE WAT ?

De mens heeft doorheen de eeuwen op oneindig veel manieren het landschap doorkruist en dat heeft zijn sporen nagelaten. Van dorp naar dorp, van de akker naar het erf, van het erf naar de kerk... Al deze sporen van eeuwenlang onderweg zijn, vormen samen een uitgebreid netwerk van wegen, de zogenaamde trage wegen.

ERFGOEDWEGEN

'Trage wegen' waren een beetje in de vergetelheid geraakt, maar sinds enkele jaren is de belangstelling opnieuw enorm toegenomen. En met reden... deze wegen zijn immers een belangrijke drager van cultuur- en landschapshistorische informatie. Ze leggen het patroon bloot van het eeuwenlange landgebruik door de mens, verbinden historische plaatsen in het landschap, zijn een dankbaar hulpmiddel bij het ontrafelen van de geschiedenis en identiteit van een streek... Kortom, trage wegen zijn bijzonder waardevol erfgoed!

VEILIGE WEGEN

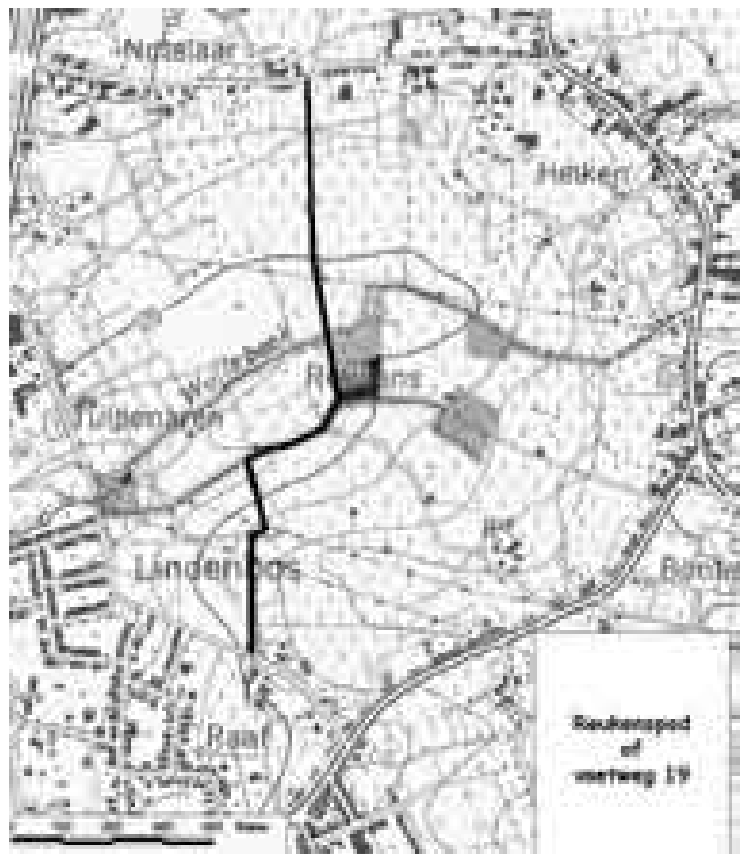
Niet te onderschatten is het veiligheidsaspect van trage wegen. Voor voetgangers en fietsers vormen ze een veilige meander tussen drukke, vaak onveilige en lawaaierige autobanen. Het Reukenspad, officieel voetweg nr 19, verbond vroeger de afgelegen hoeves ter hoogte van de Raaf met de 'Dorpsstraat', nu de Kapellestraat. De gronden van het Heiken en de

Reukens waren lange tijd gemeenschappelijk bezit en onderworpen aan gewoonterecht. Zo mochten in de Middeleeuwen geen ganzen-drijvers of varkenshoeders op de 'Haeghen' omdat deze dieren de heidegronden te sterk bevuilden. Schapen en bijenteelt waren wel aanwezig.

Het brengen van hele kudden schapen langs de 'herdgang' over de barre heiden was de taak van de schaapherder. De schapen werden meer gehouden om het vel en de wol dan om het vlees. De laatste schaapherder die in Aartselaar rond de vorige eeuwwisseling z'n schapen op de Reukens hoedde, week uiteindelijk naar de Notelaar uit.

Nauw verbonden met de schapenteelt was het bijenzetten, een tweede vetcultuur op de heide. Hierbij was het de imkers meer te doen om de was dan om de honing. De boeren zetten 'bievaten' en lieten de biekies los over de heiden. De bijen haalden het stuifmeel uit heidebloemen, op 'raapzaaden sloorvelden' (sloor = koolzaad !) en op boekweitbloempjes.

In het begin van de 19de eeuw waren er in Aartselaar nog 2 'waschmakers'.

Ze maakten wassen kaarsen en honing als zoetmiddel voor de peperkoek.

Het zou nochtans zeer nuttig zijn dat zowel schapen als bijen terug in de Reukens verschijnen; schapen grazen de groene stroken natuurlijk af en bijen zorgen voor de natuurlijke bevruchting van fruit en groenten.

Imkers en schapenherders die zich geroepen voelen, kunnen contact opnemen met Wim De Maeyer, regio-beheerder Schelde-Neteland van Agentschap voor Natuur en Bos, Antwerpen, tel. 03/224 62 49 of mail Wim.Demaeyer@lne.vlaanderen.be

Het Niels Broek (deel III)

Vic Van Dyck, Geschiedkundige Kring Het Wiel - Lid cultuurraad Niel

In het vorig Rupel.blad werd de aanleg en de indeling van het primitieve Nielderbroek toegelicht. Nu gaan we verder met de onmiddellijke omgeving van dit broekgebied bij de Rupel. Naast het Broek, meer bepaald tussen de Rupeldijk en de eigenlijke Rupelbedding ligt nog een brede strook begroeid met riet en laag struikgewas. Hier bevinden zich de buitenschorren die nu tweemaal per dag "droog" vallen en dan terug onder water lopen.

Vroeger kende men een meer verfijnd systeem. Ten eerste was er de hoge Rupeldijk die bestand moest zijn tegen de vloed van hoge tij maar ook van het springtij en het giertij.

De buitendijkse schorren werden op hun beurt beschermd met een lagere dijk. In de winter overstromde die, maar tijdens de zomer met een lagere waterstand op de rivier hield hij de buitenschorren min of meer droog en konden er bijvoorbeeld koeien op gra-

zen. Ook het riet dat hier groeide was dienstbaar voor de boeren als strooisel in de stal of als dakbedekking. Op de steenbakkerijen werd riet dan weer gebruikt voor rieten matten om de droogloodsen te beschutten tegen te felle winden die de groene stenen te vlug zouden drogen aan de buitenkant. Een paar eeuwen terug werden er ook geen pannen gebruikt op de droogloodsen, maar wel riet.

Springtij op de Rupel foto: Erik De Keersmaecker

Deze schorren hadden dus een economisch nut en werden bijgevolg ook verpacht.

De vegetatie van de schorren is doorgaans overvloedig, omwille van het vocht en uiteraard de voedingsstoffen die het water meevoert en tweemaal per dag afzet. In Klein-Brabant leverden de schorren het nodige wilgenrijs ("wijmen") om bijvoorbeeld manden te vlechten. Bij ons was vooral het elzenhout interessant als brandstof voor de paapovens om de pannen en tegels te "blauwen".

Tijdens onweerachtig weer, als de blootliggende slikken beginnen te ruiken, klagen de mensen al eens: " 't Woater rut oep".

De schorren droegen vroeger natuurlijk ook een naam: het Cleyn Schoorcken, 't Groot Schoor, de Nielderluys-schorre, ... Het "Groot Binnenschoor over Wintham gelegen" bracht bijvoorbeeld jaarlijks (volgens de cijnsboeken uit de 17de eeuw) voor de kasteelheer van het Nielderbroeck 52 gulden op. Een verdere vermelding in dit cijnsboek luidt: "Het Nief ingedijckt schoor oock gelegen over Wintham, neven dit bovenschreven schoer rendeert 's jaers vry geldt 36 guldens. Item noch een dryvende schoer aen Vossene Hooft (d.i. een niet ingedijkt en dus open schor op het einde van de Rupelstraat) wordt verhuert 's jaers vry geldt 10 guldens".

Tenslotte nog een algemene post: "Item soo isser te consideren dat ick alle jaeren kan verkoopen uyt het Nielderbroeck alleen ende binne schorren, in waterhouwt, riep houwt ende andere houwt, 't gene in perzielen gekapt wordt boven het onderhouwt van de hoofden van den Ziedyck, over de hondert gulden 's jaers, zonder myne provisie" (kasteelheer in 17de

eeuw). Hier krijgen we een post van 100 gulden opbrengst voor de diverse houtkwaliteiten uit het broek en op de dijk, namelijk "waterhout", "rijp hout", "ander hout" en "onderhout".

Tot in de negentiende eeuw kende men langsheen de Rupel twee soorten dijken: de winterdijk of "de waker" die overeen kwam met de huidige dijk en bestand was tegen het hoogste waterpeil in de winter. In de archieven noemt men deze de Ziedijck, mogelijk van zieden of kolken van het hoge water. De zogenaamde zomerdijk liep langs de waterlijn op de rand van het schoor en het water ("de zomerdijck van de schorren te beschermen" in 1672). De grote dijken waren door de band afgezet met notelaren. Denk hierbij aan het mooie domein "De Notelaer" bij Hingene of langs het kanaal van Willebroek waar sommige stukken zijn afgezet met notelaren. De grote Rupeldijk werd eveneens verpacht als één grote weide waar vee kon grazen. Denk hierbij nog aan de Scheldedijk

onder Hingene die vóór het Sigmaplan rond 1970 nog met klaphekkens was onderverdeeld om de koeien gecontroleerd te laten grazen.

Dijken zijn natuurlijk onderhevig aan breuken. Restanten van dijkbreuken zijn de zogenaamde "wielen" die aangeven waar het water met grote kracht door de dijkopening spoelde en aldus materiaal wegvoerde. Zo is de "deuk" (richting Niel) in de Korte Hameldijk het resultaat van de dijkherstelling rondom het wiel dat hier werd geslagen. Dit wiel is nu verdwenen – alleen nog een vage depressie herinnert er nog aan - maar was in 1860 nog mooi zichtbaar op de Popp-kaart.

In 1795 worden er drie grote wielen vernoemd: "Alle dry gelegen in het Nielderbroeck, kort agter den Ziedijck". Zij hadden ook een benaming: tegen de Rupelstraat ligt Het Langwiel, wat verder Het Boomblokwielen (enige jaren geleden gedempt) en het derde wiel was Het Kleyn Wiel. Van de andere wielen was er geen sprake in het document. Deze drie wielen "ofte vijvers" werden voor drie jaar verpacht, afzonderlijk of tegelijk. Wie toen geïnteresseerd was, kon zijn bod binnen brengen bij een zekere N. Rousseau die "tot Niel" woonde, kort bij "het Pastoreel huys". Ook de Korte Hameldijk kan breken, niet alleen in 1953 maar ook in 1653. Voor deze laatste dijkbreuk moesten de "aangelanden" mee de herstellkosten betalen, wat voor de Kerk van Niel als eigenaar van de grond aan de Bie-saert de som van 15 gulden 1 stuiver kostte ("des Kerkcken contingent in de dyckagie van Willebeeck"). Op 1 en 2 februari 1682 werden de voorwaarden opgesteld om de zeven (sic) gaten te repareren in de Nielderdyck. Tot de volgende keer.

Klein wiel in het Niels Broek foto: Erik De Keersmaecker

Uiterst zeldzame Dodemansvingers weergevonden te Niel

Nico Wysmantel

Op 31 juli laatstleden werd door de plantenwerkgroep FON (Floristisch Onderzoek voor Natuurbehoud) in de Rupelschorren nabij het oude veer van Niel een flinke populatie van Dodemansvingers *Oenanthe crocata* gevonden. Deze Schermbloemige (familie Apiaceae), is in Vlaanderen en het Brussels Gewest slechts bekend van twee locaties (Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels Gewest, Van Landuyt W. et al. 2006).

Dodemansvingers, met een tot de verbeelding sprekende naam, maar verder een weinig distinctief of opvallend uiterlijk t.o.v. andere Schermbloemigen, werd in België een eerste keer gevonden op het einde van de achttiende eeuw door Roucel (Roucel 1803): in de omgeving van Antwerpen' (citaat uit Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels Gewest, 2006).

Daarna duurde het bijna honderd jaar (tot 1994!), tot de soort eerder toevallig werd teruggevonden in het schor bij Niel 'onder en naast enkele kraakwilgen', door prof.dr. Maurice Hoffmann van de Universiteit Gent, tijdens een inventarisatie vanaf het water. Sindsdien was het voorkomen van de soort in Niel onzeker.

In 2003 werd een tweede populatie gevonden op het Eiland van Langerbrugge bij Gent, in de buurt van de jachthaven aldaar. Een gerichte excursie naar deze gekende groeiplaats begin juli van dit jaar, bevestigde de aanwezigheid van een aantal bloeiende exemplaren in de grazige berm langs het water.

Navraag bij Wouter Van Landuyt (INBO) leert dat Dodemansvingers op deze vindplaats in uitbreiding is.

Na kennisname van de gekende literatuur omtrent de vroegere groeiplaats te Niel, werd Dodemansvingers er in 2008 teruggezocht door de auteur, helaas zonder resultaat. Begin mei van dit jaar werd een tweede keer gezocht naar de plant en ditmaal mét succes; zeker een twintigtal jonge

Jonge bladrozet van Dodemansvingers
foto Nico Wysmantel

planten werden er aangetroffen in het schor nabij de oude veersteiger van Niel.

Het hielp hierbij dat de ruige vegetatie van Grote brandnetel en Reuzenbalsemien zich nog in een pril stadium bevond, waardoor de forse rozetten van de plant reeds van op afstand herkenbaar waren. Een honderd meter verder werden overigens nog enkele exemplaren gevonden onderaan de dijk in de schaduw van wilgen.

In het kader van een inventarisatie met de plantenwerkgroep FON in het Niels Broek werd dan op 31 juli laatstleden, een bezoek gebracht aan de locatie waar in het voorjaar de

jonge planten gevonden waren, doch zoals verwacht liep de zoektocht ditmaal niet van een leien dakje. Het bleek niet enkel geen sinecure om de forse Brandnetels en de guirlandes van Haagwinde te trotseren, zich een weg banen door het woud van Reuzenbalsemien was ook al

geen traktaat. Gelukkig kon vrij vlug, al na een tiental meter, een eerste plant gevonden worden, helaas in uitgebloeide toestand, Dodemansvingers bloeit eind juni-begin juli. Wat verderop stond nog een exemplaar en daarnaast ook nog een derde.

Herkenning van Schermbloemigen gebeurt doorgaans aan de hand van de combinatie van habitus (wijze van voorkomen), de kenmerken van het bloeischerm (al of niet met omwindsel en/of omwindseltjes) en de vruchtkarakteristieken. Het stelde dan ook weinig problemen om de gevonden exemplaren te determineren aan de hand van de langgerekt-geribde deelvruchten (zie afbeelding) met bovenop een 'kroontje' dat de twee rechtopstaande stijlresten omgeeft - aan de vorm en insnijding van de deelblaadjes, typisch voor het genus *Oenanthe* en uiteraard aan de zwarte, vingervormige wortelknollen, waaraan de soort haar naam dankt.

De familie van de Schermbloemigen telt in haar rangen een aantal zeer gekende en smakelijke groenten en

By J.M. Barton 2002

toekruiden (Peen, Selderij, Pastinaak, Anijs, Komijn...), maar in schril contrast daarmee ook een groot aantal uiterst giftige soorten zoals bijvoorbeeld: Gevlekte scheerling *Conium maculatum*, Waterscheerling *Cicuta virosa* en Reuzenberenklauw *Heraclium mantegazzianum*.

Dodemansvingers hoort zeker thuis in dit weinig sympathieke gezelschap; de gehele plant is zeer giftig door de aanwezigheid van oenanthe-toxine, een organische verbinding uit de groep van de poly-acetylenen, met rechtstreekse inwerking op het centrale zenuwstelsel. Vooral de wortelknollen kunnen binnen enkele uren de dood veroorzaken.

Wortelknollen van Dodemansvingers
foto Erik Molenaar

Behaag Natuurlijk editie 2010

Naar goede jaarlijkse traditie organiseert Natuurpunt in samenwerking met de gemeentebesturen en milieuraad een verkoopactie van streekeigen plantgoed: "Behaag Natuurlijk". Dit jaar zijn wat wijzigingen aangebracht aan ons aanbod van streekeigen planten.

Autochtoon plantgoed ?

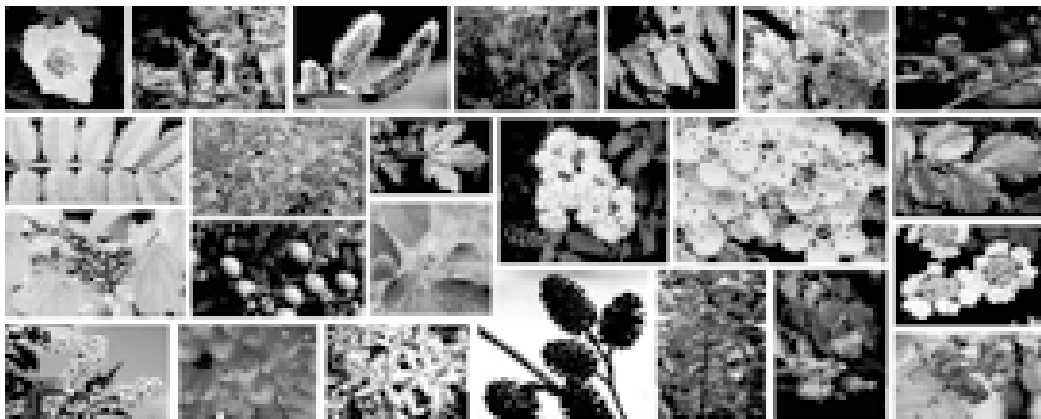
Een plantensoort is inheems in Vlaanderen als Vlaanderen binnen het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort ligt. Een individuele plant is autochtoon of oorspronkelijk inheems in een bepaalde streek in Vlaanderen, als deze een nakomeling is van planten die zich sinds hun spontane vestiging na de laatste ijstijd altijd natuurlijk hebben verjongd, of die kunstmatig vermeerderd werden met strikt lokaal materiaal. Een zomereik afkomstig uit de Balkan is dus niet autochtoon in Vlaanderen, maar de soort zomereik is hier wel inheems.

Autochtoon plantgoed was echter tot nog toe niet voldoende voorhanden voor een actie als de onze. Maar alles evolueert, ook deze problematiek. ANB en INBO hebben locaties met autochtone planten geselecteerd. Met zaad hiervan afkomstig kunnen kwekers autochtone planten kweken. Ook onze leverancier doet mee aan dit project. Reeds 10 soorten in de aangeboden haagpakketten zijn niet enkel streekeigen, maar zelfs autochtoon. Meer info op :

www.natuurpunt.be/behaag

De beuk eruit

De verkoop van eensoortige pakketten kende afgelopen jaren zoveel succes, dat onze veelsoortige pakketten in de verdrinking kwamen. Nochtans willen we die net promoten. In dit jaar van de biodiversiteit nam de stuurgroep een moedige beslissing: we verkopen

dit jaar geen beukenpakket! Wel blijft de haagbeuk, als ecologisch waardevoller alternatief ter beschikking.

Nieuwe pakketten

Twee nieuwe pakketten worden aangeboden. Een sneukelbosje is een bosje of een haag om van te smullen. Denk maar aan vlierbloesempannenkoeken, sleedoornjenever, kornoeljesiroop, hazelnotenchocho en rozenbottelthee. De taxushaag is geschikt als geschorren lage tuinafrastering. Taxus is een inheemse naaldboom. Hij groeit goed op zonnige tot beschaduwde plaatsen op vochtige, goed doorluchte, matig voedselrijke, humeuze grond. Hou er rekening mee dat dit een zeer traag groeiende plant is. Voordeel is dan weer dat je weinig snoeiafval hebt. De plant is giftig. Een taxushaag is onze enige streekeigen haagsoort die 's winters groen blijft. Taxus staat de laatste jaren in de belangstelling wegens zijn kostbare inhoudsstof baccatine die gebruikt wordt voor kankerbestrijdende medicijnen.

Boom van het jaar

Dit jaar hebben we twee bomen in het aanbod. De winterlinde is inheems in Europa. Hij groeit vrij snel, als hij jong is en kan een hoogte van meer dan 25 m en een omvang van 10 m bereiken. Dus enkel voor een tuin met veel ruimte! De mispel is haast een museumstuk; je ziet ze nauwelijks meer en ze worden nog maar zelden geplant. Jammer, want de struik bloeit mooi en geeft nog lekkere vruchten ook. Mispel bevrucht zichzelf, dus zijn twee exemplaren voor de bestuiving en vruchtzetting niet nodig. De sierwaarde bestaat in hoofdzaak uit grote witte bloemen die aantrekkelijk geuren.

Naar het gemeentehuis!

Onze actie loopt in samenwerking met de verschillende gemeenten. In het gemeentelijk infoblad vind je het aanbod. Op de milieudienst van je gemeente kan je de bestelling plaatsen.

RupelAartjes

Kids, ouders en grootouders timmeren, scheppen papier en genieten gewoon van de natuur...

Hallo, kids

Ondertussen zijn jullie al enkele weken terug uit vakantie...

En misschien hebben jullie wel enkele woordjes Spaans of Italiaans geleerd?

Wij hebben weer enkele leuke momenten in het vooruitzicht.

Wat dacht je immers van het in elkaar timmeren van een egelhuis...

Je handen laten verdwijnen in een ketel papierpulp om er daarmee iets leuks mee te maken...Of gewoon genieten van de natuur in Walenhoek....

Woensdag 20 oktober: Kids timmeren een egelhuis in elkaar...

Egels zijn erg herkenbare dieren en iederéén weet wel hoe ze eruitzien. Sinds enkele jaren maken natuurbeschermers in binnen- en buitenland zich wel zorgen over de egel. Er sneuvelen er wel erg veel in het verkeer..., dat is bijzonder jammer. Maar er zijn ook andere bedreigingen... Kortom, het gaat blijkbaar niet zo goed met onze stekelige vriend.

Om daaraan iets te doen, werd 2009 in Nederland zelfs uitgeroepen tot Jaar van de Egel. Tijdens een grootschalige infocampagne werden tips gegeven voor een egelvriendelijker beheer van tuinen en parken en het bouwen van egelhuisjes.

Hebben jullie thuis zelf een tuin? Dan kan ook jij iets doen voor de egel, bijvoorbeeld door een egelhuis te bouwen. Dat lijkt misschien wel erg ingewikkeld, maar samen met Natuurpunt en de hulp van je mama of papa, oma of opa, lukt dat beslist.

Vandaag toveren we de Paardenstal enkele uurtjes om tot een heuse werkplaats om onze egelhuizen in elkaar te timmeren. Enkele dagen daarna kan je het egelhuis een plaats geven in jullie tuin geven. Een goed moment, want eind oktober begint de winterslaap van onze egels en gaan ze op zoek naar een winternest. Wij zorgen ervoor dat het materiaal voor het egelhuis klaarligt.

We schatten dat de aankoop van het materiaal (inclusief verf) ongeveer 22 euro/egelhuis kost.

De **onkosten** voor de aankoop van het materiaal (22 euro) dienen voor 15 oktober gestort te worden op rekening 001-2598649-25 Natuurpunt Rupelstreek 2845 Niel.

Egel foto: Raymond De Smet

Afspraak: 13u45 Natuur.huis De Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Info: Erik: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Woensdag 24 november: Workshop: Papier scheppen !!!

Meisjes en jongens, Weten jullie hoe papier wordt gemaakt? Ja natuurlijk: van bomen, hoor ik jullie al denken.

Dat is ook zeker zo! Maar om bomen te sparen kunnen we gebruikt papier ook een tweede leven geven door het te recyclen, opnieuw te weken, te mixen en te verwerken. Een heel proces...

Zin om te komen kijken hoe dat kan? Zin om ook zelf je eigen gekleurd papier of bloemetjespapier te ontwerpen? Kom dan op woensdag 24 november naar het Sportcentrum van Aartselaar.

We maken van het Jeugdlokaal een papierfabriek!

- Eerste workshop van 13.30 u tot 15.30 u

- Tweede workshop van 16 u tot 18 u

Afspraak: Jeugdlokaal van Sportcentrum Aartselaar = Kleistraat 204

Inkom voor kinderen = 2 euro: materiaalkost en stuk fruit inbegrepen - Inkom grootouders of ouders = 1 euro. Ter plaatse afrekenen. Er kunnen 2 x 10 kinderen (vanaf 6 jaar) en hun (groot)ouder(s) deelnemen.

Inschrijven bij Hilde Janssens, 03/887.36.45 - hiljans@hotmail.com

of Ria Thys 03/289.73.66 - ria.thys@telenet.be

Woensdag 15 december: Kids spotten watervogels in Walenhoek

Kijk je graag naar vogels door een verrekijker of telescoop?

Tijdens de lange donkere wintermaanden is Walenhoek één van de betere plaatsen voor het bekijken van watervogels. Grote groepen kuif- en tafeleenden zijn er erg goed te bekijken, ook meerkoeten verzamelen met enkele honderden op de grote vijvers.

Een winterse wandeling door één van de grootste natuurgebieden in onze regio is op zich ook al een grote belevenis.

Kuifeend foto: Fons Van den heuvel

Afspraak: 13u45 Natuur.huis De Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Meld je deelname vooraf even aan Erik: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Schoolkids Sleutelhof Rumst aan de slag in de Oude Nete-arm

Erik De Keersmaecker

Sinds 1994 werken medewerkers van Natuurpunt aan het natuurbeheer in de Oude Nete-arm in Rumst. Het onderhoud van het wandelpad door dit waterrijke natuurgebied en het maaien van een weilandje vlakbij de dorpskern van Rumst zijn regelmatig weerkerende activiteiten. In dit weilandje groeien nog vele typische planten van soortenrijke natte weilanden. Planten die in het moderne boerenland geen plaats meer vonden in de soortenarme graslanden en verdreven werden naar wegbermen en grachtkanten. Jaarlijks, tijdens de eerste week van september, zorgen vrijwilligers van Natuurpunt dat ons bloemrijk weilandje een maaibeurt krijgt. Het afvoeren van het maaisel belet voedselaanrijking van de bodem en garandeert een hogere soortenrijkdom. De gemeente Rumst ondersteunt dit maai-beheer en stelt telkens een grote con-

tainer ter beschikking om het maaisel af te voeren.

Dit jaar werd voor het eerst een samenwerking opgestart tussen Natuurpunt en de Vrije Basisschool Sleutelhof voor het afvoeren van het maaisel. Woensdag 1 september, de start van het nieuwe schooljaar en mooi weer... voor de vrijwilligers van Natuurpunt een prima moment om het weiland aan de Oude Nete-arm te maaien. In een 4-tal uurtjes werd de klus geklaard. Tijdens en na het maaien werd het maaisel op lange rijen bijeengeharkt.

Donderdag 16 september was het dan de beurt aan de schoolkids van de Vrije Basisschool Sleutelhof. Tussen 13u30 en 15u werd ongeveer 3/4 van het maaisel afgevoerd naar een grote container. Meester Marc toonde weer maar eens zijn creativiteit om de prestaties van de vierde- en zesdeklassers tot ongekende hoogten te leiden. Dergelijk buitenwerk was voor de leerlingen niet echt nieuw. Elke week is immers om beurt een klas actief in de schooltuin. Beheerswerk was dan weer net anders, groter en ruiger dan het fijnere tuinwerk en volgens sommigen beslist leuker dan natuur vanuit de boekjes of de fitnessstraining in de sportclub. De attractie van het moment waren

evenwel de vele bruine kikkers die met zoveel gelaarsde voeten even het noorden kwijt waren. Enkele springers belandden spontaan voor observatie in een kruiwagen en werden nadien natuurlijk weer vrijgelaten.

Een dikke dank U vanwege Natuurpunt Rupelstreek aan meester Marc, juf Britt van het zesde leerjaar en haar partner Sven én natuurlijk de leerlingen van het vierde en zesde leerjaar van het Sleutelhof te Rumst.

Zaterdag 18 september was het dan weer de beurt aan 8 Natuurpuntvrijwilligers om het resterende maaisel op te ruimen. Tevens werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om ook enkele oude prikkeldraadafsluitingen te verwijderen. Ludwig zorgde weer voor de catering met een ruim aanbod van broodjes met ham en kaas en superlekkere koffiekoeken.

Schoolkids Sleutelhof aan de slag in de Oude Nete-arm foto's: Erik De Keersmaecker

Kids keken naar vissen in de Schelde

Lotte en Arne Bruyndonckx

Op 30 juli was het vissen tellen in Rupelmonde. We kwamen bijeen aan het veer van Schelle en zetten over naar Wintam. Vandaar trokken we verder over de zeesluis (waar we zwaluwen zagen die in een van de sluisdeuren nesten), richting de volgende veerboot naar Rupelmonde.

Daar in het water heeft het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek INBO een fuik uitgezet om regelmatig het visbestand in de Schelde te kunnen waarnemen.

Vandaag mochten we in groep mee om een kijkje te gaan nemen.

Deze waterkans wilden we niet laten varen ...

Voorzichtig voor de losse en mossige stenen stapten we tussen het riet naar beneden.

Het was laag water in de Schelde en zo konden we wandelen op het slik dat nog nat was.

We keken in de visnetten en zagen niet alleen vissen. Maar ook megaveel garnalen, die meteen terug in het water sprongen, kleine en Chinese krabbetjes, twee palingen.

Platte visjes (bot) die we goed konden bekijken en dan terug in het water gooiden.

Een dode, middelkleine vis, die spoelde aan langs de kant.

Een echt goede vangst kon men dit echter niet noemen.

Normaal zijn er meer verschillende soorten te bespeuren ...

De bruinvis die eind juli in de Antwerpse Schelde lustig rondzwom (waarvan velen dachten dat het een dolfin was), was ook al ter hoogte van de Rupelmonding gesignaleerd.

Hopelijk laat hij zich hier niet verstrikken en heeft hij de weg naar zee al terug gevonden ...

Wij vertoeven zelf ook graag langs en op het water, deze ervaring was meer dan boeiend voor iedereen, jong of oud.

En laat ons hopen toch een volgende keer weer te smaken naar meer vis ...

Onze vangst van links naar rechts, van groot naar klein: Brasem, Bot, Grondel

Vogels kijken het ganse jaar door...

Met deze nieuwe langlopende vogelkijkcursus bouwen we voort op de traditie van de voorbije jaren.

Dit keer met een bijna jaarronde cursus, waarbij weer heel wat vogelsoorten aan bod komen.

We starten op woensdag 9 februari met een theoriemoment over ganzen en aansluitend doen we op 19 februari met de autobus een heuse Tour de Gans in Zeeland. In maart en april komen dan de bos- en rietvogels aan bod. Onder de bosvogels heel wat soorten, die we ook in onze tuinen kunnen horen en zien....

Zaterdag 14 mei wordt een supervogelkijkmoment met een heuse vogelkijkmarathon, waarbij we een poging wagen om op één dag 100 vogelsoorten te horen of te zien. Daarbij bezoeken we de beste vogelkijkgebieden in onze regio.

In juni staat vooral de kerkuil centraal. Tijdens het infomoment in de Paardenstal, maken we eerst een reisje door Europa om kennis te maken met onze Europese uilen, om daarna ons kerkuilproject voor te stellen.

Midden augustus staat er een vogelringmoment in het Broek de Naeyer op het programma.

In september komen dan de steltlopers en de vogeltrek aan bod, met een tweede bustocht, dit keer naar enkele waterrijke natuurgebieden in Zeeuws-Vlaanderen.

We sluiten de cursus af met de eenden, die komen aan bod met een theoriemoment en een boottocht op de Rupel/Dijle en Schelde. Tijdens onze laatste excursie, onder meer in de kijkhut aan de AWW5 en het Battenbroek hopen we ook enkele brilduikers en nonnetjes te spotten.

Kleine plevier (foto: Raymond De Smet)
Mogelijk krijgen we deze vogel te zien tijdens onze vogelkijkmarathon op zaterdag 14 mei 2011

Hieronder alle praktische informatie over de cursus:

Woensdag 9 februari: Theorie 1 (Koen Leysen) : Ganzen en overwinterende steltlopers

Afspraak: 19u30 Provinciaal Recreatiedomein de Schorre Boom

Zaterdag 19 februari: Tour de Gans – bustocht naar Zeeland : Ganzen en overwinterende steltlopers

Afspraak: 8u parking kerk H.Hart Antwerpsestraat Boom

Woensdag 30 maart: Theorie 2 (Koen Leysen) : Bos- en rietvogels

Afspraak: 19u30 Natuur.huis De Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Zaterdag 9 april: dagexcursie: Groot Rietveld - Doelpolder – Saeftinghe : Rietvogels

Afspraak: 9u parking kerk H.Hart Antwerpsestraat Boom

Zaterdag 14 mei: Vogelkijkmarathon = Natuurpunt gaat voor 100 vogelsoorten

Daarbij bezoeken we Walenhoek, wandelen langs de Rupelschorren en door het Niels Broek, langs het Noordelijk en Zuidelijk eiland, door het Broek de Naeyer en het Blaasveld Broek

Afspraak: 6u30 Natuur.huis De Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat - Einde: omstreeks 22u

Vrijdag 3 juni: Theorie 3 (Erik) : Uilen van Europa en kerkuilproject NP Rupelstreek

Afspraak: 19u30 Natuur.huis De Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Maandag 20 juni: Tour de kerkuil – ringen jonge kerkuilen op diverse plaatsen

Augustus: ringmoment Broek de Naeyer

Woensdag 31 augustus: Theorie 4 (Koen Leysen) : Vogeltrek - steltlopers

Afspraak: 14u Natuur.huis De Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Zaterdag 3 september: Bustocht Zeeuws-Vlaanderen : Vogeltrek - steltlopers

Afspraak: 8u parking kerk H.Hart Antwerpsestraat Boom

Woensdag 30 november : Theorie 5 (Koen Leysen) : Eenden

Afspraak: 19u30 Natuur.huis De Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Zaterdag 10 december: boottocht Rupel/Schelde: Overwinterende eenden langs Rupel, Dijle en Schelde

Afspraak: 10u parking Tolhuis Schelle - Einde: 15u

Zaterdag 17 december: kijken naar watervogels aan het Battenbroek en AWW 5 : Overwinterende watervogels (eenden en brilduikers)

Afspraak: 10u30 parking Lazaruskapel Rumst - Picknick visclub Rumst

Afspraak: 13u30 parking 3 Rivieren, Visserstraat Rumst

Alle geïnteresseerde natuurliefhebbers kunnen aan deze vogelkijkcursus deelnemen. Voorkennis over vogels is dus niet vereist.

Interesse: stort 65 euro (bustochten op 19 februari en 3 september en boottocht op 10 december inbegrepen) op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek 2845 Niel, met vermelding:

Cursus Vogels kijken het ganse jaar door, je telefoonnummer en eventueel emailadres.

Min. 16 jarigen betalen 45 euro. Niet-Natuurpuntleden betalen 89 euro (lidmaatschap Natuurpunt inbegrepen).

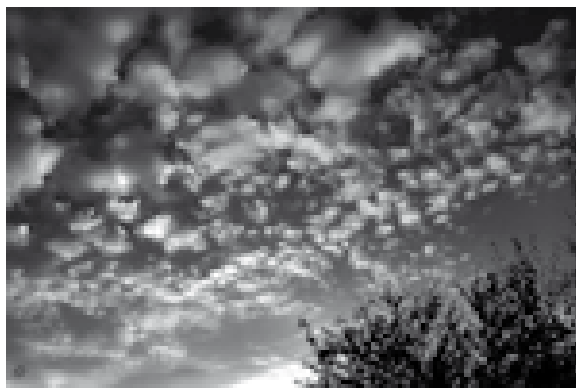
Meer info: Erik De Keersmaecker tel: 03/887.13.72 of email: erik.dk@skynet.be

Cursus Meteo en Klimaat

Het weer is hét gespreksonderwerp bij uitstek. Toch weet men er vaak heel weinig van af. Zelfs de meeste mensen die met natuur bezig zijn hebben verrassend weinig kaas gegeten van dit boeiende thema. In deze 'weerles' leggen we de nadruk op praktisch toepasbare dingen zoals de soorten wolken, fronten, duiding bij weerspreuken, rechtstreekse invloed op de natuur e.d. In de tweede les wordt het klimaat en de klimaatswijzigingen met hun impact op de leefwereld besproken.

De lesgever is Koen Leysen, lesgever bij Natuurpunt Educatie en al van kindsbeen af gebeten door het weer. We kennen hem zeer goed van zijn boeiende vogelcursussen, maar nu leren we Koen ook met een andere materie waarderen.

Concreet:

Twee theorielessen op **dinsdag 7 en dinsdag 14 december** van 19.30 u tot 22.30 u in Zaal Laïs (= bovenzaal) van het Parochiaal Centrum, B. Van Ertbornstraat 7 te Aartselaar. Meebrengen: papier en pen
 Inschrijven verplicht bij Ria Thys, 03/289 73 66 – ria.thys@telenet.be. De deelnameprijs bedraagt voor leden van Natuurpunt: 12 euro – Niet-leden betalen 15 euro. Het juiste bedrag met vermelding van naam en tel.nr. en of mail dient gestort te worden op rekeningnr 979-9767548-41 van Natuurpunt Aartselaar.

Minicursus Natuurfotografie voor Natuurpunters met een fototoestel

Doelgroep: Leden van Natuurpunt die al eens foto's maken van de natuur, en dit met zijn/haar huidige apparatuur willen verbeteren.

De cursus is niet bedoeld voor fotografen die de knepen van het vak al wel kennen, maar nog wat gespecialiseerde bijscholing willen in macrofotografie of een ander aspect van de natuurfotografie. Ook digitale fotobewerking zal slechts terloops, of misschien zelfs helemaal niet aan bod komen. De nadruk zal dus liggen op het verbeteren van fotografische kwaliteiten van opnames en dit in functie van bepaalde doeleinden (didactisch, esthetisch,...). De eerste avond beginnen we met wat theorie en illustraties daarvan. De deelnemers dienen wel hun fototoestel mee te brengen. In functie daarvan kan dan namelijk een (realistische) opdracht volgen tegen de volgende bijeenkomst.

Drie weken later zullen de resultaten van die opdracht besproken worden met (waar wenselijk) hints om deze foto's nog beter te maken, of anders te maken, naargelang de bestemming ervan. Eventueel kan dan nog wel ingegaan worden op vragen van wie verder wil gaan dan de beperkingen van zijn/haar huidige toestel toelaten. Om dit mogelijk te maken hebben we het aantal deelnemers beperkt tot de eerste twintig die hiervoor inschrijven.

Praktisch

Deze minicursus zal geleid worden door Fons Van den heuvel, lid van de Bond Verantwoorde Natuurfotografie (BVNF) en van Dia-en digiclub Argus Boom.

De cursus zal doorgaan in de basisschool Boom Park, Van Lerijslaan, 221 te Boom, op dinsdagavond 9 en 30 november, van 19u30 tot 22u.

Inschrijven bij Fons Van den heuvel: 03/888.39.03 of fonsvdheuvel@hotmail.com of Ludwig Laureyssens 015/31.99.07 of ludwig.laureyssens@telenet.be.

Na inschrijving dient 5 euro gestort te worden op rekening 001-3845875-95 van Natuurpunt Rupel, kern Boom-Rumst

Fons Van den heuvel foto: Hilde De Paep

Infoborden Bos N - het verleden

Sven Lambrecht en Fons Van den heuvel

Begin september werden in Bos N nieuwe infopanelen geplaatst. Op deze manier krijgt de bezoeker een idee van de historie van Bos N, welke fauna en flora er vandaag te beleven valt, en wat de toekomstplannen zijn van Natuurpunt Rupelstreek met dit stukje natuur in Boom. In drie opeenvolgende afleveringen kan u in ons Rupel.blad de teksten meelesen. Deze keer is het verleden van Bos N aan de beurt.

Van het midden van de 13de eeuw tot eind jaren 60 van de 20ste eeuw werd in de Rupelstreek klei uitgegraven om er bakstenen van te maken. Toen begin jaren 70 van de vorige eeuw de baksteenindustrie instortte, bleef de hele streek met een landschap zitten van enorme kraters: de kleigroeven waren uitgestrekt, en meestal 20 m diep.

Omtrent de bestemming van deze verlaten kleiputten is heel wat te doen geweest: volstorten met afval (ook industrieel afval zoals licht radioactief gips), omvormen tot recreatiegebied (wat uiteindelijk met 'de Schorre' is gebeurd), of opvullen met zand om er nieuwe industrieterreinen of woonzones van te maken.

Put N, waar we nu staan werd in 1971 opgespoten met een mengeling van zand en water, afkomstig van de uitgraving van de watersportbaan 'Hazewinkel' te Willebroek. Bestemming van het terrein was er een woonuitbreidingszone van te maken.

In 1983 besloot minister P. Akkermans op de centrale delen van de opgespoten kleiputten een bos aan te planten, dat een groen scherm zou moeten vormen om de vervuilde lucht van de industrie van de overkant van de Ru-

pel op te vangen. Verschillende aangeplante soorten waren echter niet geschikt voor de schrale en zure grond van dit terrein, en zijn inmiddels verdwenen.

Acties van de werkgroep Bomen in Boom waren de aanleiding dat het Boomse gemeentebestuur in 1998 besliste om Put N grotendeels om te vormen tot een natuurgebied. Door een gewestplanwijziging werd een groot deel van Put N van woonzone omgevormd tot groengebied.

Met de spontane begroeiing die de aanplantingen inmiddels grotendeels verdreven had, kunnen we vanaf hier ook gerust van "Bos N" i.p.v. "Put N" spreken.

Sinds 7 juni 2008 is het beheer van Bos N de verantwoordelijkheid van Natuurpunt Rupelstreek.

Opspuitingsweirken put N - 1972
Foto: Kamiel De Clerck

Opgespoten terrein - 1974
Foto: Kamiel De Clerck

Zomerfestival in Bos N ?

Fons Van den heuvel

Midden augustus ben ik eens gaan kijken in het hoekje van Bos N, dat we voor vlinders aantrekkelijk willen maken. Maar behalve enkel witjes en zandoogjes hadden nog niet veel andere soorten dit nu al begrepen. Bij nader toezien wel heel wat andere insecten. Sprinkhanen bijvoorbeeld van diverse soorten en formaten. En ook schildwantsen (*Graphosoma italicum*), die met hun nimfen talrijk aanwezig waren op de berenklauw. Dat deze op zaterdagmiddag nog in hun rood-zwarte of gelig-zwarte (de jonkies) pyjama zaten was met de vele zomerfestivals misschien niet zo verwonderlijk. Een

Wekertje foto: Fons Van den heuvel

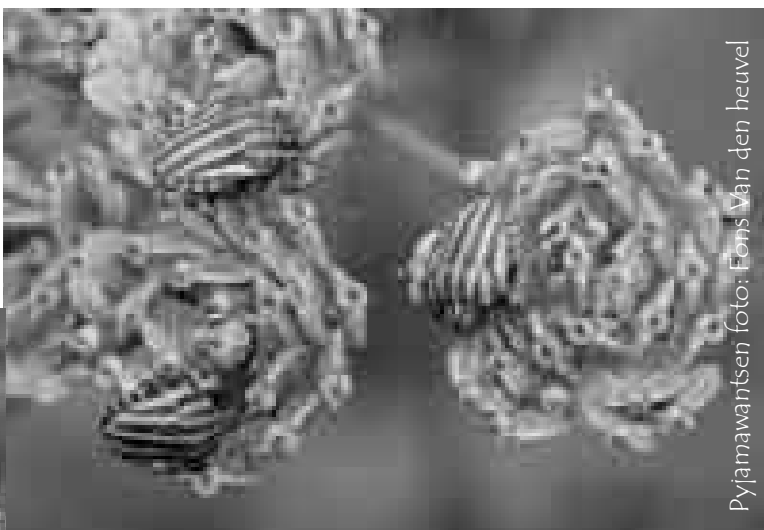
andere festivalganger ("gangster"?) trok echter nog meer mijn aandacht. Zij was immers nog steeds in haar glitterpakje: blauw-groene kop, rood-

gouden borststuk dat achteraan weer blauw-groen werd, en dan weer een rood-gouden achterlijf, en dat alles uitgevoerd in een glimmend (heavy ?) metaal schildlaag van uiterst kleine pareltjes. Deze babe (met echte wespentaille) leek wel recht van een afterparty te komen ! Toen ik achteraf eens wou uitvissen met welk partybeestje ik hier te doen had, bleek deze niet voor te komen in Michael Chinery's 'Nieuwe insectengids' (Thieme). In een oud veldgidsje van Leif Lyneborg (Mous-sault) over 'Ongewervelde dieren', en in de 'Gids van bijen, wespen en mie-

ren' van Heiko Bellmann (Tirion) kwam ze echter wel aan bod. Onze party-girl in glitterpak mag dan wel geen angel hebben, deze juweelwesp *Hedychrum nobile* blijkt toch ook geen doetje te zijn. Een bevrucht vrouwtje is namelijk een regelrechte broedparasiet. Eén voor één legt ze haar eitjes op de prooi van een gewone snuittordoder *Cerceris arenaria*. Deze graafwesp verlamt snuittorren met een angelsteek, zodat ze als proviand kunnen dienen voor haar kroost. De

Juweelwesp foto: Fons Van den heuvel

Pyjamawantsen foto: Fons Van den heuvel

larve van onze juweelwesp doodt echter het eitje of de larve van de snuittordoder, en doet zich dan te goed aan het vlees van de

verlamde kever. De volwassen juweelwesp houdt meer van nectar, en daar zocht ze naar toen ik ze tegenkwam. De party was blijkbaar nog niet helemaal afgelopen...

Nieuwe educatieve borden in Aartselaar

Eind september werden er in Aartselaar nieuwe informatieborden geplaatst bij gebouwen en in het gemeentelijk park. Voor de voornaamste monumenten zorgde de Heemkundige Kring voor de teksten, terwijl Natuurpunt nieuwe educatieve borden ontwierp voor het Solhof. Daarbij konden we beroep doen op tekenares Judith Maerivoet, die mooie en natuurgetrouwe pentekeningen maakte. De gemeente verzorgde de financiering en de plaatsing.

Het doelpubliek bij het ontwerp van de natuurborden zijn gezinnen met kinderen. De tekst is op niveau van de ouders geschreven, die deze info aan de kinderen kunnen vertellen. Onderaan staan er steeds enkele weet- en doe-vraagjes voor kinderen. De

opdracht voor de tekenares was tekeningen te leveren die informatief, begrijpelijk en natuurgetrouw zijn. Zij voegde hierbij ook een esthetische eis, wat een prachtig resultaat opleverde.

Op 19 september werd in het kader van de Autoluwe Zondag een inwandeling gehouden langs deze borden.

Vertrekkende aan het gemeentehuis ging de groep, waaronder de tekenares en twee schepenen,

onder leiding van René Beyst van de Heemkundige Kring langs de Kaak en de kerk om vervolgens naar het Solhof te wandelen. Daar nam natuurgids Luk Smets van Natuurpunt Aartselaar de fakkel over om het opzet van de natuurborden bij te lichten. Aan de aanwezigigen werd een openlucht-drinkje aangeboden.

Wij willen langs deze weg de Cultuurdienst van de gemeente danken voor de voortreffelijke coördinatie en de Technische Dienst voor de vlotte plaatsing.

Tekenares Judith Maerivoet en Natuur.gids Luk Smets bij een der natuurborden in het Solhofpark- foto: René Beyst

Hé, een sperwer in onze tuin.

Luk Smets

Twee leden uit Aartselaar stuurden, ieder afzonderlijk, foto's van een sperwer die een vogel verorberde in hun tuin. Opnamelocaties zijn de Zwaluwenlaan en de Karel Van de Woestijnelaan. Deze straten behoren tot de Aartselaarse dorpskom met aaneengesloten bebouwing. Het gaat duidelijk om twee verschillende vogels, daar op de foto's duidelijk te zien is dat één vogel geringd is, de andere niet.

De sperwer is een roofvogel die in de jaren zestig zeldzaam was geworden door het overmatig gebruik van biociden, maar gelukkig is de populatie weer aardig hersteld. Het is een snelle, behendige jager die steeds vaker op bezoek komt in onze tuinen om er op vogels te jagen, vooral zangvogels. Toch valt het te betwijfelen of de sperwer een bedreiging vormt voor onze zangvogeltjes. Waarschijnlijk helpt hij juist mee om de populatie gezond te houden. Het ligt immers voor de hand dat hij jaagt op de gemakkelijkste prooien, waardoor de zwakkere onder de vogels worden opgeruimd.

Jager

De sperwer is een spectaculaire jager. Eerst zit hij ergens op de uitkijk en observeert mussen, merels en spreeuwen. Als hij de kans ziet, gaat hij pijlsnel af op zijn prooi. Hij vliegt laag over de grond en over heggen, boort zich soms met grote snelheid dwars door een struik en duikt middenin de groep vogeltjes. Dan pakt hij wat hem in de paniek voor de poten komt. Hij zoekt een rustig plekje om zijn prooi op te eten. Lang niet al zijn aanvallen zijn succesvol: slechts één op de twintig keer wordt een prooi gevangen. Bovendien gebeurt het niet zelden dat een jagende sperwer tegen een raam vliegt. Gelukkig is dat niet altijd fataal. Veel sperwers herstellen van de klap.

Dominante vrouwtjes

De dominante vrouwtjes vertonen in april baltsvluchten en verdelen onderling de broedgebieden. Hierbij kijken de mannetjes toe, waarna ze zich voorstellen aan het vrouwtje dat de beste indruk heeft gemaakt. Ook qua uiterlijk zijn de vrouwtjes dominant. Ze zijn veel groter dan de mannetjes en bijna twee keer zo zwaar. Het zijn ook

de vrouwtjes die het meeste doen aan de nestbouw. Elk jaar bouwt een sperwerpaartje hoog in een niet te oude spar een horst van takken. Hierin legt het vrouwtje begin mei haar eieren. Met tussenpozen van twee dagen legt ze er vier tot zes. Nadat het eerste ei gelegd is, begint ze meteen te broeden, 33 tot 35 dagen per ei. Het gevolg is dat er iedere twee dagen een jong uit het ei kruipt.

Jagende mannetjes

In de tijd dat de vrouw op het nest zit, jaagt de man. Tijdens het broeden moet hij zes zangvogels per dag aanslepen en als er jongen zijn, nog veel meer. Op het menu staan onder meer merels, mussen, vinken en spreeuwen. Als het mannetje met het eten thuiskomt, waarschuwt hij met kreten het vrouwtje. Op een tak naast het nest neemt ze de prooi in ontvangst, het mannetje mag absoluut niet op het nest komen. Vervolgens fileert het vrouwtje de prooi en deelt kleine

stukjes vlees uit aan de jongen. Als alles goed gaat, vliegen de jongen na ongeveer vier weken uit. Daarna blijven ze nog een maand afhankelijk van hun ouders. Ze moeten eerst nog leren jagen. Ook nu neemt de moeder weer het initiatief. Ze vliegt meerdere malen voor haar kroost uit en laat een prooi uit haar poten vallen. Van de jongen wordt verwacht dat ze het hapje oppikken uit de lucht.

Dorps- en stadbewoner

Vroeger leefden sperwers in bossen, maar tegenwoordig steeds vaker in dorpen en steden. Ze verblijven er in kleine bosjes en nestelen er soms op gebouwen. Nu zijn er weer vier keer zoveel sperwers als in de jaren zeventig.

Sperwer in de Karel Van de Woestijnelaan – Foto Jan Eulaers

Sperwer in de Zwaluwenlaan – Foto Robert Struyf

Natuurkalender 'Rupelstreek'

Zondag 10 oktober: op zoek naar paddenstoelen in de natuurrijke kleiputten van Terhagen

Na enkele jaren onderbreking knopen we opnieuw aan met een oude traditie, een paddenstoelenexcursie onder leiding van een echte kenner. Zo'n excursie waarbij je terechtkomt in de schijnbaar kleine wereld van tonderzwammen, russula's, amanieten, honingzwammen en andere boleten. Tijdens de wandeling in de "natuur"rijke kleiputten van Terhagen zal je merken dat de rust die er heerst eigenlijk maar schijn is. Het herfstbos is immers gehuld in een onzichtbare nevel van miljarden schimmelsporen. Een deel van die sporen is afkomstig van schimmels die dood hout vreten, andere hebben het dan weer gemunt op levende bomen.

Afspraak: 14u parking Kardinaal Cardijnstraat Terhagen (recht tegenover de Korte Veerstraat)

Meebrengen: stevige wandelschoenen, bij regenweer laarzen, eventueel een loep en een paddenstoelengids

Info: Fried Happaerts 03/888.81.15 of friedh@telenet.be

Berkenzwam foto: Erik De Keersmaecker

Woensdag 13 oktober: Week van het Bos in Walenhoek

Tussen 10 en 17 oktober heeft in heel Vlaanderen de Week van het Bos plaats. Speciale activiteiten leren het brede publiek al spelenderwijs hoe belangrijk bossen zijn voor mens, dier en milieu. Als bezoeker krijg je in deze week een beter inzicht in de verschillende rollen die bossen in onze samenleving vervullen. Voor het vervullen van al deze rollen is het behoud en de bescherming van bossen heel belangrijk. Bossen zijn bovendien heel schaars geworden in Vlaanderen en verdienen zoveel mogelijk positieve aandacht. Met de 'Week van het Bos'-campagne worden onze bossen dan ook op een positieve wijze in de schijnwerpers gezet.

Dat de Week van het Bos ieder jaar in oktober plaatsvindt, is niet toevallig. Er is immers geen beter tijdstip voor een bosbezoek dan de herfst. De geuren- en kleurenpracht van het bos in dit jaargetijde prikkelt alle zintuigen. Paddenstoelen geven in de herfst een extra sprookjesachtige tint aan het bos. Ieder jaar wordt een thema gekozen. Voor 2008 was dit 'Bos en Klimaat'. In 2009 was de slagzin 'Zaad met pit!'. In 2010 is het thema: In geuren en kleuren.

Afspraak: 14u bezoekerscentrum De Paardenstal, Boomsestraat 221, Niel

Meebrengen: stevige wandelschoenen (na een regenperiode laarzen), verrekijker.

Meld vooraf je deelname: Erik De Keersmaecker: 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Vrijdag 15 oktober: Rumst moment

Tijdens dit Rumst moment willen we de werking van Natuurpunt in de gemeente Rumst een nieuwe impuls geven. Tijdens een voorstelling tonen we welke activiteiten Natuurpunt in de Rupelstreek en meer specifiek in Rumst uitvoert. Het natuurgebied de Oude Netearm, de Vleermuizenkelder hof ten Eiken, de Nete en de Rupel, de kleiputten komen allemaal aan bod. Misschien wil jij ook in de toekomst meer actief meewerken aan de verbetering van de natuur in Rumst? Of ben je gewoon nieuwsgierig? Kom dan naar het Rumst moment.

Afspraak: 20u Chalet Visclub Hoop op Beet (achter Markt)

Info: Fried Happaerts - 0473/ 91 65 09 of friedh@telenet.be

Zaterdag 16 oktober: Kijken naar paddenstoelen in Bos N

Vandaag gaan we op zoek naar paddenstoelen in de kleine natuur van Bos N. En net zoals in Terhagen is Julien Moens onze gids. Wie Julien kent, weet dat hij een wandelende encyclopedie is, grappige anekdotes en wetenschappelijke info wisselen elkaar af.

Een moment, om niet te missen...

Afspraak: 14u parking Van Lerijslaan, thv de Gevaertlaan Boom

Meebrengen: stevige wandelschoenen, bij regenweer laarzen, eventueel een loep en een paddenstoelengids

Info: Marleen Senecaut: 03/889.70.67 of marleen.senecaut@pandora.be

Zaterdag 16 oktober: Nacht van de Duisternis Rumst

Vele diersoorten zoals uilen en vooral zoogdieren zijn in hoofdzaak 's nachts actief. Voor hun is de duisternis essentieel om te kunnen overleven. Gezien het zoogdierenweekend "Zie zo Zoogdier" van Natuurpunt samen valt met de Nacht van de Duisternis, organiseert Natuurpunt Rupelstreek, in samenwerking met de gemeente Rumst een zoogdierenavond in het natuurgebied De Oude Nete-arm te Rumst. Deze avond gaat deels door in zaal Dijle van het Home Van der Taelen.

Eerst wordt er een korte voorstelling gegeven over de verschillende soorten zoogdiertjes die in bossen, velden en zelfs in onze tuinen leven. Nadien gaan we op stap in het natuurgebied Oude Nete-arm. Enkele dagen vooraf hebben we in het natuurgebied enkele life-traps uitgezet, waarin we enkele kleine diertjes hopen te vangen.

Afspraak: 18u30 Zaal Dijle, home Van der Taelen, Visserstraat 87, Rumst

Meebrengen: goede wandelschoenen, warme kledij en een pillamp.

Info en inschrijven: Milieudienst Rumst: 03/880.00.70 of milieu@rumst.be

Woensdag 20 oktober: Kids timmeren een egelhuis in elkaar

Meer info op de kidspagina's in dit Rupel.blad

Zaterdag 23 oktober: Natuurbeheer Bos N

Tijdens de Dag van de Natuur 2008 werd het natuurbeheer in Bos N opgestart, ondertussen zijn we 2 jaar verder en zoals de vorige jaren werken we verder aan het instandhouden van het centrale rietveld. Dit jaar werken we vooral aan het verwijderen van het struweel aan de rand van het rietveld, zodat dit meer licht en ruimte krijgt.

Afspraak voor het natuurbeheer: 9u parking Van Lerijslaan, thv de Gevaertlaan Boom

Breng best laarzen en werkhandschoenen mee.

Omstreeks 10u45 houden we een korte break.

Info: Sven Lambrecht 0499/23.98.00 of svenlambrecht@gmail.com

Zaterdag 23 oktober: Nacht van de Duisternis Schelle

Vanavond doen we het info-moment over onze kleine zoogdiertjes nog eens over, dit keer in samenwerking met de gemeente Schelle. Ook hier starten we met een powerpointpresentatie over vogels en dieren die 's nachts actief zijn: uilen, vleermuizen en allerlei muizensoorten.

In het natuurgebied Maaienhoek zetten we enkele dagen vooraf een aantal life-traps uit. In deze life-traps hopen we enkele kleine zoogdiertjes te vangen, die we na het bekijken opnieuw vrijlaten. Na het bezoek aan Maaienhoek wandelen we even langs de Laarpolder, mogelijk voor een ontmoeting met een steenuil of kerkuil.

Afspraak voor dit info-moment: 19u raadzaal gemeentehuis, Fabiolalaan Schelle

Meebrengen: goede wandelschoenen en warme kledij

Info en inschrijven: Milieudienst Schelle 03/871.98.54 of britt.mertens@schelle.be

Life-trap foto: Erik De Keersmaecker

Woensdag 27 oktober: Natuurbeheer Niels Broek

In deze periode van het jaar is er in het Niels Broek heel wat te doen. De natte weilanden langs de Rupeldijk werden gemaaid en al dat maaisel moet afgevoerd worden naar enkele grote hooimijten. Vele helpende handen zijn dan ook erg welkom. Omstreeks 15u houden we een korte break en omstreeks 16u30 houden we ermee op.

Afspraak: 13u30 einde Broekleij Niel thv de Korte Ameldijk

Meebrengen: werkkledij, werkhandschoenen en laarzen of hoge werkschoenen.

Donderdag 28 oktober: Vergadering Natuurpunt Rupelstreek

Afspraak: 20u bezoekerscentrum de Paardenstal Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Zaterdag 13 november: Opkuis Nielse kerkzolder

Momenteel zijn de laatvliegers in de Nielse kerkzolders in winterslaap, ergens goed verborgen tussen de balken van het dakgebinte. Het voorbije half jaar heeft die kerkzolder weer gefungeerd als kraamkamer voor een kolonie van een 40-tal vleermuizenvrouwjes. Eind augustus telden we 71 uitvliegende laatvliegers. Mama's vleermuizen en hun intussen volgroeide vleermuizenbaby's, 71 vleermuizen zorgen ook voor een dikke laag vleermuizenstrontjes op de kerkzolder. En als goede bewaarders van de laatvliegers gaan we die laag strontjes opkuisen. Belangrijk om weten is dat we enkel de strontjes opvegen, die op een veilige manier bereikbaar zijn. Omwille van de veiligheid beperken we ook het aantal medewerkers tot maximaal 6 personen. Vandaag maken we tevens van de gelegenheid gebruik om een veilige toegang naar de kerkuilnestkast te realiseren.

Afspraak: 13u30 Maria Geboortekerk Niel

Meebrengen: werkkledij en werkhandschoenen, wij zorgen voor mondkmaskers en een drankje achteraf

Meld vooraf je deelname aan Guy: guybuyst@hotmail.com

Donderdag 18 november: Vergadering kern Boom-Rumst

Noteer deze dag alvast in je agenda. **Info:** Sven Lambrecht 0499/23.98.00 of svenlambrecht@gmail.com.

Zaterdag 20 november: Dag van de Natuur - knotwilgen knotten in het Niels Broek

Voor het tweede jaar op rij trekken we voor de Dag van de Natuur naar een weiland aan de Broeklei in Niel. Vorig jaar konden we daar tijdens de Dag van Natuur ruim 35 knotwilgen knotten. Vandaag wachten 25 knotwilgen op een knotbeurt. Aan de Broeklei plaatsen we een kleine infostand en daar vergasten we de vrijwillige medewerkers tijdens de middagpauze op een bord soep en boterhammen. Hopelijk kunnen we net zoals vorig jaar rekenen op een groot aantal vrijwilligers. Belangrijk om weten, het dikkere snoeihout mag meegenomen worden voor de houtkachel. Met het dunneres snoeihout bouwen we ter plaatse een houtmijt.

Afspraak: 9u tot 14u weiland Broeklei Niel

Meebrengen: werkkledij, werkhandschoenen en laarzen of hoge werkschoenen.

Info: Erik De Keersmaecker 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Dinsdag 23 november: Natuurbeheer Niels Broek

Het voorbije weekend werd een rij knotwilgen in een weiland in het Niels Broek geknot. Vandaag werken we verder aan het opruimen van het snoeihout. Is er nog wat tijd over dan ruimen we het maaisel op van enkele natte weilanden. Ook vandaag hopen we op vele helpende handen te kunnen rekenen. Omstreeks 15u houden we een korte break en omstreeks 16u30 houden we ermee op.

Afspraak: 13u30 einde Broeklei Niel thv de Korte Ameldijk

Meebrengen: werkkledij, werkhandschoenen en laarzen of hoge werkschoenen.

Info: Erik De Keersmaecker 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Zaterdag 27 november: Behaag...Natuurlijk!

Met het samenstellen en de bedeling van de plantpakketten en knotwilgpoten sluiten we de haagplantcampagne Behaag... Natuurlijk 2010 af.

Heb je enkele uurtjes vrij om een handje toe te steken bij het samenstellen van de plantpakketten?

Dan ben je meer dan welkom op één van volgende locaties:

Boom:	gemeentemagazijn, Dijleweg:	10u - 12u	info	03/880.18.55
Hemiksem	gemeentemagazijn, Gilliotlaan	10u - 12u	info	03/887.86.99
Niel	gemeentemagazijn, Volkenbondstraat	9u - 12u	info	03/888.30.74
Rumst	gemeentemagazijn, Korte Veerstraat	10u - 12u	info	03/880.00.69
Schelle	garages politie Leopoldstraat	15u - 16u30	info	03/887.13.72

Let op: in Schelle worden de pakketten samengesteld op vrijdag 26 november tussen 13u en 15u, bedeling plantgoed tussen 15u en 16u30

Donderdag 9 december: Natuurbeheer Niels Broek

Vandaag hopen we de laatste restjes maaisel op te ruimen en metéén het werkjaar in het Niels Broek af te sluiten. Omstreeks 15u houden we een korte break en omstreeks 16u30 houden we ermee op.

Afspraak: 13u30 einde Broeklei Niel thv de Korte Ameldijk

Meebrengen: werkkledij, werkhandschoenen en laarzen of hoge werkschoenen.

Woensdag 15 december: Kids spotten watervogels in Walenhoek

Meer info op de kidspagina's in dit Rupel.blad

Vrijdag 17 december: Vergadering Natuurpunt Rupelstreek

Afspraak: 20u bezoekerscentrum de Paardenstal Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Zondag 9 januari: Een dagje Klein-Willebroek

Voor onze eerste daguitstap van 2011 varen we even over het water, vanuit Boom naar Klein-Willebroek. Voor de middag bezoeken we daar het vogelrijke Broek de Naeyer en de Biezenweiden. Tijdens de middag trekken we naar een plaatselijk restaurant voor een typisch streekgerecht. Na de middag bezoeken we met een gids van Toerisme Rupelstreek/Vaartland het Sashuis en de pittoreske dorpskern van Klein-Willebroek. Dit gebouw en het gehucht Klein-Willebroek hebben al een erg bewogen geschiedenis achter de rug.

Afspraak voormiddag wandeling: 9u50 veersteiger Boom of 10u aan de veersteiger Klein-Willebroek

Afspraak namiddag: 14u Sashuis Klein-Willebroek

Inschrijven door een storting van 3 euro op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek, met vermelding: Bezoek Klein-Willebroek, het aantal personen, je telefoonnummer en eventueel emailadres.

Meebrengen: voor het bezoek aan het Broek de Naeyer breng je best goede wandelschoenen en een verrekijker mee.

Info en inschrijven: Erik De Keersmaecker 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Ophaalbrug Klein-Willebroek
Erik De Keersmaecker

Zondag 23 januari: Boottocht op Rupel en Dijle

In dit Rupel.blad willen we je reeds warm maken voor een winterse boottocht op de Rupel en de Dijle. Met de Jan Plezier 4 varen we van de veersteiger in Schelle op de Rupel richting de 3 rivieren in Rumst en verder door op de Dijle. Voorbij het Zennegat, tot bijna in het centrum van Mechelen.

Onderweg kunnen we genieten van de natuurpracht van onze rivieren die tijdens de winter bezwommen worden door duizenden watervogels. Op de Jan Plezier 4 kunnen maximaal 60 passagiers mee. Wacht dus niet te lang om in te schrijven. Deze boottocht is immers een samenwerking tussen Natuurpunt Aartselaar, Natuurpunt Rupelstreek en het Regionaal landschap Rivierenland. Onze gids aan boord is Erika Van den Bergh. Erika is medewerkster van het INBO en zij kent onze rivieren als geen ander.

Afspraak: 8u50 (stipt) veersteiger Schelle, einde Tolhuisstraat Schelle

Meebrengen: winddichte en warme kledij, verrekijker, telescoop, fototoestel, picknick, drank is te koop op de boot, alsook soep.

Inschrijven kan tot 15 januari door een storting van 13 euro (volw.) of 9 euro (-16 jarigen) op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek 2845 Niel, met vermelding: Boottocht Rupel/Dijle, het aantal personen en je telefoonnummer en eventueel emailadres.

Terug in Schelle: omstreeks 14u

Info: Erik De Keersmaecker 03/887.13.72 of erik.dk@skynet.be

Vogels kijken van op de boot foto: Erik De Keersmaecker

Vrijdag 4 februari: Ledenavond Natuurpunt Rupelstreek

Noteer deze datum reeds in je agenda.

Natuurkalender Aartselaar

Zaterdag 2 oktober : Natuur.dag van Natuurpunt in Overijse

Zin om deel te nemen aan de jaarlijkse ontmoetingsdag van Natuurpunt?

Deze dag vindt plaats in De Bosuil - Witherendreef 1 - Overijse.

Mis deze dag niet. Met tal van lezingen, workshops en een infomarkt met meer dan 15 stands serveert de Natuur.dag een flinke scheut innoverende ideeën en beste praktijken. Daarnaast is er natuurlijk weer volop ruimte om te netwerken met alle lokale afdelingen uit Vlaanderen en Brussel.

Onze Natuurpuntafdelingen werken actief mee aan deze Natuur.dag met onderstaand aanbod.

"Natuur.Kidz

Natuurpunt Rupelstreek, Natuurpunt Aartselaar en Natuurpunt Hobokense Polder slaan de handen in mekaar en nemen de Natuur.Kidz mee op sleeptouw:

Ken je het **Rad van.... Natuur?**

Iedereen is welkom op deze interactieve sessie! En ja, we laten Walter Capiu thuis.

Pimp je nestkastje! Bezorg de pimpelmees of de mus het nestje van zijn/haar dromen. Je nestkastje neem je mee naar huis."

Welkom vanaf 9.30 u (koffie, thee, koek) en officieel wordt er gestart om 10 u. Het boeiende familiale programma kan je terugvinden op www.natuurpunt.be/natuurpuntdag. Wij gaan al zeker naar de Natuur.dag! Jij ook? Er moet ingeschreven worden, dus snel wezen!

Samen rijden? Neem contact op met Luk Smets, 03/289 73 66 - luk.smets@telenet.be

Zaterdag 9 en zondag 10 oktober: 24 uur van de Natuur

2010 is het jaar van de biodiversiteit. En dit vinden we zo belangrijk dat we er iets speciaals van willen maken. 24 uur lang worden er vijf activiteiten georganiseerd in of rond natuur en milieu en met aandacht voor biodiversiteit. We sommen ze hieronder voor u op.

Zaterdag 9 oktober om 19u30: Natuur in de nacht

Vanavond nodigen we jullie uit op een diaprojectie van een half uurtje, waarin wat dieper wordt ingegaan op wat er op dit moment 's avonds aan de sterrenhemel te zien is in onze contreien. Ondanks de lichtpollutie is dit toch nog heel wat. De sterrenhemel is ook een onderdeel van de natuur die onze aandacht verdient. De presentatie start om 19.30 u in Zaal Laïs van het Parochiaal Centrum, Baron Van Erbornstraat 7 te Aartselaar.

Hierna houden we een wandeling in de buurt, waarbij we het zullen hebben over het nachtleven van een aantal dieren in de natuur. We schenken ook aandacht aan de lichtvervuiling die het nachtleven van deze dieren verstoort en wat we hier kunnen aan doen.

Bij heldere sterrenhemel zoeken we een donkere plaats op en proberen we in de praktijk te zoeken wat tijdens de presentatie getoond werd. Mogelijk kunnen we o.a. de komeet Hartley zien die op dat ogenblik onze hemel doorkruist. Breng daarom, indien mogelijk, je verrekijker mee.

Bij regenweer wordt de wandeling vervangen door een film over de sterren en planeten. Deze zal dan in het Parochiaal Centrum vertoond worden. Deze avond is gratis.

Info bij Johan Herreman, 03/ 887 27 98 - herreman.johan@skynet.be

Zondag 10 oktober om 10u: Milieudebat

Peter Tom Jones & Vicky De Meyere & Alma De Walsche komen naar Aartselaar voor een prangend milieudebat !!!
Daar kan u niet voor thuisblijven!!!

Peter Tom Jones, onderzoeksmanager aan de KUL Leuven en één van de Vlaamse pioniers van Terra Reversa, de Vlaamse denktank voor ecologische economie heeft samen met zijn vrouw Vicky De Meyere een boek geschreven. De twee internationaal gerenommeerde milieudeskundigen geven hun kijk op de planeet Aarde.

Alma De Walsche is journaliste bij het tijdschrift MO*. Zij volgt internationale milieudebatten en heeft een bijzonder kritische kijk. Zij bevraagt de 2 genodigden. Ook vragen uit het publiek zijn meer dan welkom.

Maakt u zich zorgen over de toestand van de aarde, de klimaatverandering, de kloof tussen arm en rijk? Peter Tom Jones en Vicky De Meyere laten ons zien dat we als mensheid hopeloos vastlopen, maar ook hoe we het roer kunnen omgooien.

NIET DE PROBLEMEN MAAR DE OPLOSSINGEN STAAN CENTRAAL EN DAT IS POSITIEF NIEUWS!

De auteurs bespreken nieuwe veranderingsmodellen: een sociaal-rechtvaardig, ecologisch duurzaam en economisch stabiel model. Als u de mensen hebt gehoord, hebt u geen excuus meer om te doemdenken! Reële oplossingen voor de complexe vraagstukken van vandaag zijn voor hen geen utopie, op voorwaarde dat we bereid zijn de platgetreden paden te verlaten.

Peter Tom Jones en Vicky De Meyere houden een wervend pleidooi voor een andere samenleving, waar levenscomfort, rechtvaardigheid, ecologische duurzaamheid en zinvolle werkgelegenheid centraal staan.

Na het debat worden enkele boeken "Terra Reversa" verloot onder de aanwezigen.

Het wordt een verhelderende en ontluisterende zondagvoormiddag!

Afspraak van 10 u tot 11.30 u in Zaal Laïs van het Parochiaal Centrum van Aartselaar - Baron van Ertbornstraat 7

Inkom: 2 euro - Reservering noodzakelijk bij Hilde Janssens 03/887 36 45 of hiljans@hotmail.com

Zondag 10 oktober om 11u30: Herfstbrunch, verzorgd door Gezinsbond Aartselaar

De Gezinsbond verzorgt met ondersteuning van "Peterselie" een lekkere herfstbrunch voor jong en oud. Tussen 11.30 u en 13.30 u kan u uitgebreid komen brunchen in de grote benedenzaal van het PC.

Er zullen zowel koude als warme gerechten zijn. Koffie, thee, chocomelk is in de prijs inbegrepen. Enkel wijnen, bieren en frisdranken dienen nog apart aangekocht te worden.

Bovendien kan u tijdens de brunch genieten van de capriolen van een tafelgoochelaar.

En na de brunch kan u in zaal Laïs van het PC nog gratis de familiefilm Over the Hedge bekijken.

Reserveer HEEL SNEL uw maaltijd en schrijf in voor uw gezin. En breng gerust familie en vrienden mee. Iedereen is welkom!

Wat kost het?

- 10 euro per persoon vanaf 13 jaar; 7 euro voor kinderen van 4 tot en met 12 jaar

- gratis voor kinderen van 0 tot en met 3 jaar

INSCHRIJVEN telefonisch of via mail:

Ria Thys, 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be of Lieve Redant, 03/877 38 13 - lieve.redant@telenet.be

Meld volgende info:

- aantal personen + leeftijd

- wenst al dan niet de familiefilm Over the Hedge bij te wonen met aantal personen

- deelnamebedrag dient na de reservatie gestort te worden op rekeningnummer 789- 5522058-60 van Gezinsbond Aartselaar

Zondag 10 oktober om 13u30: Familiefilm Over the Hedge

We vertonen een superleuke animatiefilm over dieren.

RJ is een wasbeer. Hij leeft alleen en heeft geen voedsel. Hij besluit eten te stelen bij de beer Vincent, die op dat moment nog in een diepe winterslaap zit. Wanneer hij een hele kar met voedsel heeft volgeladen, maakt hij te veel lawaai, waardoor Vincent wakker wordt. RJ is van plan de kar met eten bij Vincent te laten, waardoor hij geen straf van de beer zal krijgen...

Wat gebeurt er verder met RJ en met Vincent en met de andere dieren ?

Kom het bekijken in **Zaal Laïs van het Parochiaal Centrum**, B. Van Ertbornstraat 7.

De film is gratis, maar reservatie is verplicht bij Ria Thys, 03/289 73 66 – ria.thys@telenet.be. Meld met hoeveel kinderen en volwassenen je wenst te komen. Maar haast je, er kunnen slechts 50 personen binnen.

Duur film: 1u 20 min

Zondag 10 oktober om 15u30: Geleide natuurwandeling in Golf Cleydael!!

Deze dag krijgen we de kans een prachtig stukje groen Aartselaar te verkennen, dat niet publiekelijk toegankelijk is. In het kasteelpark van het Cleydael is immers Cleydael Golf gevestigd en normaal hebben enkel leden van deze club toegang tot dit gebied. De "greens" zijn uiteraard zowat het tegendeel van biodiversiteit, maar de "roughs" en de prachtige graslanden, de dreven en bossen vertonen nog wel een veelheid van planten. Vogels als boomklever en -kruiper, ijsvogel, waterhoen en buizerd broeden er. Dit wordt dus een buitenkans. Onder leiding van natuurgidsen van Natuurpunt Aartselaar verkennen we de kasteeltuin.

Samenkomst om 15.30 u op de parking van het kasteeldomein. Ingang via de Groenenhoek! Einde omstreeks 17.30 u à 18 u. Het aantal deelnemers zal noodgedwongen beperkt zijn.

Schrijf dus snel in bij luk.smets@telenet.be of 03/289 73 66.

Zondag 31 oktober : "Adopteer een berm": Zinkvalstraat

Vandaag maken we al voor de vijfde maal dit jaar de wegbermen in de Zinkvalstraat schoon. De Milieuraad coördineert de acties, die in verschillende straten van Aartselaar plaats vinden en de gemeente ondersteunt met een flinke financiële stimulans voor de bereidwillige verenigingen.

De bermen van de Zinkvalstraat worden 's middags dikwijls gebruikt als picknickplaats door vertegenwoordigers. Spijtig genoeg belandt lang niet alle afval in de voorziene vuilnisbakken. En voor sluikestorters is deze straat ook niet immuun.

Kom ook deze keer een handje toesteken!

Afspraak: om 10 uur in de Zinkvalstraat (tegenover kasteel Cleydael). We werken tot ca 11.30 uur. Stevig schoeisel of laarzen aan te raden. Je houdt mee je gemeente schoon en steunt je vereniging!

Woensdag 24 november: Kids en (groot)ouders leren papier scheppen

Meer info vindt u in de rubriek RupelAartjes. Wees snel met inschrijven ! Er kunnen slechts 2 x 10 kinderen deelnemen.

Zaterdag 27 november: Samenstellen plantpakketten Behaagactie

Met het samenstellen en de bedeling van de plantpakketten en knotwilgpoten sluiten we de haagplantcampagne Behaag... Natuurlijk 2010 af.

Heb je enkele uurtjes vrij om een handje toe te steken bij het samenstellen van de plantpakketten? Dan ben je meer dan welkom van 9 tot 11 u in het Gemeentemagazijn, L.Gilliotlaan 6 Aartselaar

Of wil je de plantpakketten helpen bedelen aan de klanten? Traditiegetrouw stellen we een kleine verkoopsstand op en bieden we de klanten een gratis drankje aan. Dus hulp is zeker welkom! Kom dan van 12 tot 14 u naar dezelfde afspraakplaats.

Meld je aanwezigheid vooraf aan Luk en Ria Smets-Thys, 03/289 73 66

Woensdag 1 december: Infoavond Biodiversiteit i.s.m. Milieuraad (= Open Milieuraad)

De aarde krioelt van het leven. Van de diepste delen van de oceanen tot de hoogste bergtoppen, overal vind je soorten in duizenden kleuren en vormen! In het kader van het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit plannen we een boeiende informatieavond rond biodiversiteit. Hoog tijd om eens stil te staan bij deze biodiversiteit. Een term waar iedereen de mond van vol heeft, maar wat betekent het eigenlijk? Waarom is biodiversiteit en het behoud ervan belangrijk? Hoeven we wel wakker te liggen van de uitstervende ijsbeer of een 'zoveelste' kevertje dat verdwijnt in Maleisië? En hoe is het eigenlijk gesteld met de biodiversiteit in onze eigen achtertuin? Wat kunnen lokale verenigingen, overheden en burgers doen om soortenrijkdom in eigen regio te behouden? Een antwoord op deze en andere vragen vind je op deze infoavond.

De avond wordt georganiseerd door de samenwerking tussen de Milieuraad en Natuurpunt Aartselaar.

Deze avond is mogelijk dank zij de ondersteuning van Tandem, de Vlaamse Gemeenschap, Natuurpunt Educatie en de gemeente Aartselaar. Spreker is Wim Veraghtert van Natuurpunt Educatie.

Na de voordracht, die ca 1 uur in beslag neemt, kan u genieten van de wondermooie klimaatfilm "HOME". De Milieuraad biedt een gratis drank aan.

Afspraak om 19.30 u in het Cultureel Centrum 't Aambeeld, della Faillelaan, Aartselaar. Einde omstreeks 22.30 u. Gratis inkom!

Dinsdag 7 december: Cursus Meteo en Klimaat

Vandaag start de eerste les van de tweedelige cursus "Meteo en klimaat".

Wil je hiervoor inschrijven? Bekijk dan snel de uitgebreide info hierover elders in dit Rupel.blad.

Zondag 19 december: Vogels kijken op het Noordelijk Eiland

Het Noordelijk Eiland in Wintam is een van de betere vogelkijkgebieden in onze regio. De winterperiode is bovendien enorm geschikt om zeldzamere wintergasten te observeren. Brilduikers en nonnetjes behoren tot de mogelijkheden. Maar ook talloze eendensoorten, aalscholvers, ... zullen allicht de revue passeren.

Praktisch: vertrek op de parking van het Cultureel Centrum 't Aambeeld te Aartselaar om 14 u. Samen rijden om autokm's te sparen ! Wie liever met de fiets gaat, kan aansluiten aan de overzet te Schelle, einde Tolhuisstraat om 14.25 u. Terug te Aartselaar omstreeks 17 u.

Meebrengen: verrekijker, eventueel telescoop, winddichte kledij en stevige stapschoenen

Info: Luk Smets, 03/289 73 66 – luk.smets@telenet.be

België – Belgique
P.B.
2620 Hemiksem 1
8/5071

Natuurkalender Rupelstreek Natuurkalender Aartselaar

Zaterdag 9 oktober: Natuur in de nacht

19.30u Parochiaal Centrum, B. Van Ertbornstraat 7 Aartselaar

Zondag 10 oktober: Paddenstoelen in de kleiputten

14u parking Kardinaal Cardijnstraat Terhagen

Zondag 10 oktober: Milieudebat met Peter Tom Jones

10u Parochiaal Centrum Aartselaar - Baron van Ertbornstraat 7

Zondag 10 oktober: Herfstbrunch met Gezinsbond

11u30 tot 13u30 P. Centrum – B. van Ertbornstraat 7

Zondag 10 oktober: Familiefilm Over the Hedge

13u30 Parochiaal Centrum, B. Van Ertbornstraat 7.

Zondag 10 oktober: Natuurwandeling Golf Cleydael

15u30 parking van het kasteeldomein, via de Groenenhoek

Woensdag 13 oktober: Week van het Bos in Walenhoek

14u bezoekerscentrum De Paardenstal, Boomsestraat 221, Niel

Vrijdag 15 oktober: Rumst moment

20u Chalet Visclub Hoop op Beet (achter Markt)

Zaterdag 16 oktober: Paddenstoelen in Bos N

14u parking Van Lerijslaan, thv de Gevaertlaan Boom

Zaterdag 16 oktober: Nacht van de Duisternis Rumst

18u30 Zaal Dijle, home Van der Taelen, Visserstraat 87, Rumst

Woensdag 20 oktober: Kids timmeren een egelhuis

13u45 De Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Zaterdag 23 oktober: Natuurbeheer Bos N

9u parking Van Lerijslaan, thv de Gevaertlaan Boom

Zaterdag 23 oktober: Nacht van de Duisternis Schelle

19u raadzaal gemeentehuis, Fabiolalaan Schelle

Woensdag 27 oktober: Natuurbeheer Niels Broek

13u30 einde Broeklei Niel thv de Korte Ameldijk

Zondag 31 oktober: "Adopteer een berm": Zinkvalstraat

10 uur in de Zinkvalstraat (tegenover kasteel Cleydael).

Zaterdag 13 november: Opkuis Nielse kerkzolder

13u30 Maria Geboortekerk Niel

Zaterdag 20 november: Knotwilgen knotten Niels Broek

9u tot 14u weiland Broeklei Niel

Dinsdag 23 november: Natuurbeheer Niels Broek

13u30 einde Broeklei Niel thv de Korte Ameldijk

Woensdag 24 november: Papier scheppen voor kids

13u30 en 16u Jeugdlokaal Sportcentrum Aartselaar, Kleistr 204

Zaterdag 27 november: Behaag...Natuurlijk!

Zie natuurkalender Rupelstreek en Aartselaar

Donderdag 9 december: Natuurbeheer Niels Broek

13u30 einde Broeklei Niel thv de Korte Ameldijk

Woensdag 15 december: Kids spotten watervogels

13u45 De Paardenstal, Boomsestraat 221 Niel-Hellegat

Lidmaatschap Natuurpunt

Om het hele jaar lid te zijn, stort u 24 euro op bankrekening 230-0044233-21 van Natuurpunt. Dan bent u lid tot eind 2011.

Leden van andere Natuurpuntafdelingen die het ledentijdschrift Rupel.blad wensen te ontvangen, storten 7 euro/jaar op rekening 001-3598649-25 van Natuurpunt Rupelstreek

Giften kunnen gedaan worden op rekening 293-0212075-88 van Natuurpunt met vermelding 3796 Rupelstreek of 3718 Aartselaar. Deze zijn vanaf 30 euro fiscaal aftrekbaar

---

Driemaandelijks regionaal informatieblad
Natuurpunt Rupelstreek en Natuurpunt Aartselaar
19° jaargang n° 4: oktober, november, december 2010

Afgiftekantoor : 2620 Hemiksem 1

Verantwoordelijke uitgever : Erik De Keersmaecker
Peter Benoitplein 18
2627 Schelle